

**kemira**

Where water  
meets chemistry™

Tilinpäätös-  
tiedote  
2016



## KANNATTAVUUDEN PARANEMINEN JATKUI VUONNA 2016

### Viimeinen neljännes

- Liikevaihto pysyi noin edellisvuoden tasolla ja oli 596,5 miljoonaa euroa (600,2), kun Pulp & Paper- ja Municipal & Industrial -segmenttien myyntihintojen lasku kumosi Oil & Mining -segmentin kasvun vaikutuksen. Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 1 %.
- Operatiivinen käyttökate kasvoi 3 % ja oli 70,0 miljoonaa euroa (68,0) korkeampien myyntimäärien ja pienempien kiinteiden kustannusten ansiosta. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 11,7 %:iin (11,3 %).
- Osakekohtainen tulos kasvoi 0,11 euroon (0,02) paremman kannattavuuden ja alhaisempien verojen ansiosta.

### Vuosi 2016

- Liikevaihto pysyi noin edellisvuoden tasolla ja oli 2 363,3 miljoonaa euroa (2 373,1), kun myyntihintojen lasku ja Oil & Mining -segmentin haastava markkinatilanne kumosivat yritysostojen tuoman kasvun ja korkeampien myyntimäärien vaikutuksen. Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 2 %, kun myyntimäärien kasvu ei riittänyt kompensoimaan alhaisempien myyntihintojen vaikutusta.
- Operatiivinen käyttökate kasvoi 5 % ja oli 302,5 miljoonaa euroa (287,3) pääasiassa myyntimäärien kasvun ansiosta, lisäksi alhaisemmat muuttuvat kustannukset kompensoivat alhaisemmat myyntihinnat. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 12,8 %:iin (12,1 %).
- Osakekohtainen tulos kasvoi 28 % ja oli 0,60 euroa (0,47) paremman kannattavuuden ja sähköntuotantomistuksen myynnistä saadun myyntivoiton ansiosta.

### Osinkoehdotus vuodelle 2016

Hallitus ehdottaa vuoden 2017 yhtiökokoukselle 0,53 euron osinkoa (0,53) osakkeelta eli yhteensä 81 miljoonaa euroa (81).

### Vuoden 2017 näkymät

Kemira odottaa operatiivisen käyttökateen kasvavan edellisvuodesta (2016: 302,5 miljoonaa euroa).

### Kemiran toimitusjohtaja Jari Rosendal:

”Vuoden viimeisellä neljänneksellä operatiivinen käyttökateemme parani jo kymmenettä kertaa peräkkäin edellisvuoden neljännekseen verrattuna. Municipal & Industrial -segmentin operatiivinen käyttökate oli hyvällä tasolla, kun taas Pulp & Paper -segmentin tulokseen vaikuttivat normaalia enemmän huoltoseisokit. Oil & Mining -segmentissä liikevaihto kasvoi ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen, kun kysyntä elpyi pohjalukemista ja myyntimäärät liuskeöljyn ja -kaasun tuottajille kasvoivat.

Vuonna 2016 liikevaihto pysyi edellisvuoden tasolla ja operatiivinen käyttökate parani 15 miljoonaa euroa öljy- ja kaasumarkkinoiden haastavasta tilanteesta huolimatta. Kannattavuuden parantaminen 12,1 %:sta 12,8 %:iin on hyvä saavutus nykyisessä markkinatilanteessa. Myös liiketoiminnan nettorahavirta parani, ja rahavirta investointien jälkeen ylittää osinkoehdotuksen. Olen tyytyväinen lukujemme kehitykseen erityisesti näin vaihtelevissa markkinaoloissa.

Pulp & Paper -segmentissä myyntimäärät kasvoivat vuonna 2016, mutta myyntihinnat laskivat alhaisempien raaka-ainehintojen ja tiukan kilpailutilanteen vuoksi. Negatiivisesta orgaanisesta kasvusta huolimatta segmentin operatiivinen käyttökateprosentti parani 12,1 %:sta 13,4 %:iin yritysoston synergioiden, korkeampien käyttöasteiden ja uuden kapasiteetin ansiosta. Vuoden aikana käynnistimme tuotannon uudella valkaisu-kemikaalitehtaalla Brasiliassa ja aloitimme Suomessa 50-60 miljoonan euron investoinnin uuteen natriumkloraattilinjaan, jonka on määrä aloittaa toimintansa vuoden 2017 neljännellä neljänneksellä.

Oil & Mining -segmentissä markkinoiden epäsuotuisa kehitys laski koko vuoden liikevaihtoa ja kannattavuutta. Kesän 2016 jälkeen on ollut nähtävissä elpymisen merkkejä liuskeöljymarkkinassa. Jatkoimme investointeja pitkän aikavälin kasvualueisiin öljyhiekkaan ja kemiallisesti tehostettuun öljyn talteenottoon. Nämä toivat uutta liikevaihtoa vuoden aikana, vaikka kemiallisesti tehostetun öljyn talteenoton markkinoiden kasvu on ollut odotettua hitaampaa, ja kilpailu on tiukkaa.

Municipal & Industrial -segmentissä myyntimäärien kasvu ja kannattavuuden paraneminen jatkuivat. Operatiivinen käyttökateprosentti nousi vuoden 2015 tasolta 13,7 %:sta 14,9 %:iin pääasiassa liiketoiminnan kehityksen, vahvemman asiakaslähtöisyyden ja alhaisempien raaka-ainehintojen ansiosta. Tuotantolaitosten sulkemiset Kanadassa ja Espanjassa mahdollistivat kapasiteetin käyttöasteen ja tehokkuuden parantamisen.

Jos katsomme kehitystämme vuodesta 2014, liikevaihtomme on kasvanut 230 miljoonaa euroa ja operatiivinen käyttökateemme 50 miljoonaa euroa. Tämä on hyvä saavutus, kun otetaan huomioon öljy- ja kaasumarkkinoiden heikko tilanne. Pyrimme jatkamaan kannattavaa kasvua kohti keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteitamme, jotka ovat markkinoita nopeampi liikevaihdon kasvu ja operatiivinen käyttökatemarginaali 14-16 %. Katsomme vuotta 2017 varovaisen optimistisesti makrotaloudellisesta ja poliittisesta epävarmuudesta huolimatta. Kemira odottaa operatiivisen käyttökateen kasvavan edellisvuodesta.”

## AVAINLUVUT

milj. euroa	10-12/2016	10-12/2015	1-12/2016	1-12/2015
<b>Liikevaihto</b>	<b>596,5</b>	600,2	<b>2 363,3</b>	2 373,1
<b>Operatiivinen käyttökate</b>	<b>70,0</b>	68,0	<b>302,5</b>	287,3
Operatiivinen käyttökate, %	<b>11,7</b>	11,3	<b>12,8</b>	12,1
Käyttökate	<b>65,5</b>	57,7	<b>284,2</b>	263,8
Käyttökate, %	<b>11,0</b>	9,6	<b>12,0</b>	11,1
Operatiivinen liikevoitto	<b>36,1</b>	33,1	<b>170,1</b>	163,1
Operatiivinen liikevoitto, %	<b>6,1</b>	5,5	<b>7,2</b>	6,9
Liikevoitto	<b>29,2</b>	17,8	<b>147,0</b>	132,6
Liikevoitto, %	<b>4,9</b>	3,0	<b>6,2</b>	5,6
Rahoituskulut, netto	<b>-5,9</b>	-5,8	<b>-19,1</b>	-30,8
Voitto ennen veroja	<b>23,3</b>	12,0	<b>128,0</b>	102,1
Tilikauden voitto	<b>18,2</b>	4,4	<b>97,9</b>	77,2
<b>Osakekohtainen tulos, euroa</b>	<b>0,11</b>	0,02	<b>0,60</b>	0,47
Sidottu pääoma*	<b>1 718,2</b>	1 659,5	<b>1 718,2</b>	1 659,5
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto*	<b>9,9</b>	9,8	<b>9,9</b>	9,8
Sidotun pääoman tuotto*, %	<b>8,6</b>	8,0	<b>8,6</b>	8,0
<b>Liiketoiminnan nettorahavirta</b>	<b>102,4</b>	112,6	<b>270,6</b>	247,6
<b>Investoinnit ilman yritysostoja</b>	<b>89,4</b>	61,2	<b>212,6</b>	181,7
Investoinnit	<b>89,3</b>	63,2	<b>210,6</b>	305,1
Rahavirta investointien jälkeen	<b>13,4</b>	49,8	<b>97,8</b>	-53,8
Omavaraisuus, % kauden lopussa	<b>45</b>	46	<b>45</b>	46
Osakekohtainen oma pääoma, euroa	<b>7,68</b>	7,76	<b>7,68</b>	7,76
Velkaantuneisuus, % kauden lopussa	<b>54</b>	54	<b>54</b>	54
Henkilöstö kauden lopussa	<b>4 818</b>	4 685	<b>4 818</b>	4 685

\*12 kuukauden liukuva keskiarvo (Sidotun pääoman tuotto, % perustuu liikevoittoon).

Kemira esittää IFRS-raportoinnissa tiettyjä taloudellisia tunnuslukuja (vaihtoehtoiset tunnusluvut), jotka eivät ole IFRS-standardien mukaan määriteltyjä tunnuslukuja. Kemira uskoo näiden johdon seuraamien vaihtoehtoisten tunnuslukujen, kuten operatiivinen käyttökate ja operatiivinen liikevoitto, antavan hyödyllistä ja vertailukelpoista tietoa Kemiran operatiivisesta liiketoiminnan kehityksestä.

Kemiran esittämiä vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei pidä tarkastella erillään vastaavista IFRS-tunnusluvuista, ja niitä tulee lukea yhdessä lähinnä vastaavien IFRS-tunnuslukujen kanssa. Tunnuslukujen laskentakaavat ovat luettavissa tässä raportissa ja osoitteessa [www.kemira.fi](http://www.kemira.fi) > Sijoittajat > Taloustieto.

## TALOUDELLINEN TULOS, LOKA-JOULUKUU 2016

**Liikevaihto** laski 1 % ja oli 596,5 miljoonaa euroa (600,2), kun Pulp & Paper- ja Municipal & Industrial -segmenttien myyntihintojen lasku kumosi Oil & Mining -segmentin kasvun vaikutuksen. Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 1 %.

Liikevaihto, milj. euroa	10-12/2016	10-12/2015	Muutos-%	Orgaaninen kasvu*, %	Valuutta- kurssien vaikutus, %	Yritysostojen ja -myyntien vaikutus, %
Pulp & Paper	368,6	372,3	-1	-2	+1	0
Oil & Mining	81,7	76,4	+7	+5	+1	+1
Municipal & Industrial	146,2	151,5	-3	-3	-1	0
<b>Yhteensä</b>	<b>596,5</b>	<b>600,2</b>	<b>-1</b>	<b>-1</b>	<b>+1</b>	<b>0</b>

\*Liikevaihdon kasvu paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien.

**Operatiivinen käyttökate** kasvoi 3 % ja oli 70,0 miljoonaa euroa (68,0) korkeampien myyntimäärien ja pienempien kiinteiden kustannusten ansiosta. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 11,7 %:iin (11,3 %).

Varianssianalyysi, milj. euroa	10-12
<b>Operatiivinen käyttökate, 2015</b>	<b>68,0</b>
Myyntimäärät	+5,3
Myyntihinnat	-23,1
Muuttuvat kustannukset	+13,2
Kiinteät kustannukset	+2,7
Valuuttakurssimuutokset	+1,9
Muut	+2,0
<b>Operatiivinen käyttökate, 2016</b>	<b>70,0</b>

Operatiivinen käyttökate	10-12/2016, milj. euroa	10-12/2015, milj. euroa	Muutos-%	10-12/2016 kate-%	10-12/2015 kate-%
Pulp & Paper	46,3	46,9	-1	12,6	12,6
Oil & Mining	3,2	3,6	-11	3,9	4,7
Municipal & Industrial	20,5	17,5	+17	14,0	11,6
<b>Yhteensä</b>	<b>70,0</b>	<b>68,0</b>	<b>+3</b>	<b>11,7</b>	<b>11,3</b>

**Käyttökate** kasvoi 14 % ja oli 65,5 miljoonaa euroa (57,7). **Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa** olivat -4,5 miljoonaa euroa (-10,3), ja ne johtuivat osin uudelleenjärjestely- ja integraatiokuluista. Edellisvuonna vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät johtuivat pääasiassa yritysostoihin ja tuotantolaitosten sulkemisiin liittyvistä uudelleenjärjestelykuluista.

**Poistot ja arvonalentumiset** laskivat 36,3 miljoonaan euroon (39,9) alhaisempien vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien vuoksi. Luvussa ovat mukana myös 5,5 miljoonan euron (4,6) hankintamenoallokointiin

liittyvät poistot. **Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät poistoissa ja arvonalentumisissa** olivat -2,4 miljoonaa euroa (-5,0), ja ne liittyivät tuotantoverkoston optimointiin.

<b>Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, milj. euroa</b>	<b>10-12/2016</b>	<b>10-12/2015</b>
<b>Käyttökatteessa</b>	<b>-4,5</b>	<b>-10,3</b>
Pulp & Paper	-1,9	-4,1
Oil & Mining	-0,9	-0,3
Municipal & Industrial	-1,7	-5,9
<b>Poistoissa ja arvonalentumisissa</b>	<b>-2,4</b>	<b>-5,0</b>
Pulp & Paper	-2,3	-0,2
Oil & Mining	0,0	-3,8
Municipal & Industrial	-0,1	-1,0
<b>Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa yhteensä</b>	<b>-6,9</b>	<b>-15,3</b>

**Operatiivinen liikevoitto** kasvoi 9 % ja oli 36,1 miljoonaa euroa (33,1) paremman kannattavuuden ansiosta. **Operatiivinen liikevoittoprosentti** oli 6,1 % (5,5 %). **Liikevoitto** nousi 64 % ja oli 29,2 miljoonaa euroa (17,8). Liikevoittoprosentti nousi 4,9 %:iin (3,0 %).

**Rahoituskulut, netto** olivat -5,9 miljoonaa euroa (-5,8). **Tuloverot** laskivat -5,1 miljoonaan euroon (-7,6) edellisten vuosien verotappioiden kirjauksen seurauksena.

**Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos** oli 16,7 miljoonaa euroa (2,9). Osakekohtainen tulos oli 0,11 euroa (0,02). Osakekohtainen tulos nousi paremman kannattavuuden ja alhaisempien verojen ansiosta.



## TALOUDELLINEN TULOS 2016

**Liikevaihto** pysyi noin edellisvuoden tasolla ja oli 2 363,3 miljoonaa euroa (2 373,1), kun myyntihintojen lasku ja Oil & Mining -segmentin haastava markkinatilanne kumosivat yritysostojen tuoman kasvun ja korkeampien myyntimäärien vaikutuksen. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n negatiivinen vaikutus liikevaihtoon. Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 2 %, kun myyntimäärien kasvu ei kyennyt kumoamaan alhaisempien myyntihintojen vaikutusta.

Liikevaihto, milj. euroa	1-12/2016	1-12/2015	Muutos-%	Orgaaninen	Valuutta-	Yritysostojen ja
				kasvu*, %	kurssien vaikutus, %	-myyntien vaikutus, %
Pulp & Paper	1 457,3	1 417,3	+3	-1	-1	+4
Oil & Mining	309,5	350,1	-12	-11	-1	0
Municipal & Industrial	596,5	605,7	-2	0	-1	0
<b>Yhteensä</b>	<b>2 363,3</b>	<b>2 373,1</b>	<b>0</b>	<b>-2</b>	<b>-1</b>	<b>+3</b>

\* Liikevaihdon kasvu paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien.

Maantieteellisesti liikevaihto jakautui seuraavasti: EMEA (Europe, Middle East, Africa) 52 % (52 %), Americas 38 % (40 %) sekä APAC (Asia Pacific) 10 % (8 %).

**Operatiivinen käyttökate** kasvoi 5 % ja oli 302,5 miljoonaa euroa (287,3) pääasiassa korkeampien myyntimäärien ansiosta. Alhaisemmat muuttuvat kustannukset kumosivat alhaisempien myyntihintojen vaikutuksen. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 12,8 %:iin (12,1 %).

Varianssianalyysi, milj. euroa	1-12
<b>Operatiivinen käyttökate, 2015</b>	<b>287,3</b>
Myyntimäärät	+12,4
Myyntihinnat	-76,3
Muuttuvat kustannukset	+76,6
Kiinteät kustannukset	-3,8
Valuuttakurssimuutokset	-1,9
Muut	+8,2
<b>Operatiivinen käyttökate, 2016</b>	<b>302,5</b>

Operatiivinen käyttökate	1-12/2016, milj. euroa	1-12/2015, milj. euroa	Muutos-%	1-12/2016, kate-%	1-12/2015, kate-%
Pulp & Paper	195,3	171,0	+14	13,4	12,1
Oil & Mining	18,4	33,5	-45	5,9	9,6
Municipal & Industrial	88,8	82,8	+7	14,9	13,7
<b>Yhteensä</b>	<b>302,5</b>	<b>287,3</b>	<b>+5</b>	<b>12,8</b>	<b>12,1</b>

**Käyttökate** kasvoi 8 % ja oli 284,2 miljoonaa euroa (263,8). **Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa** olivat -18,3 miljoonaa euroa (-23,5), ja ne liittyivät molempina vuosina pääasiassa uudelleenjärjestelyohjelmiin ja integraatiokuluihin.

**Poistot ja arvonalentumiset** nousivat 137,2 miljoonaan euroon (131,2) korkeampien investointien vuoksi. Luvussa ovat mukana myös 19,2 miljoonan euron (12,6) hankintamenoalokaatioon liittyvät poistot.

**Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät poistoissa ja arvonalentumisissa** olivat -4,8 miljoonaa euroa (-7,0), ja ne liittyivät pääasiassa tuotantolaitosten uudelleenjärjestelyihin.

<b>Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, milj. euroa</b>	<b>1-12/2016</b>	1-12/2015
<b>Käyttökatteessa</b>	<b>-18,3</b>	-23,5
Pulp & Paper	-7,5	-13,9
Oil & Mining	-6,8	-2,7
Municipal & Industrial	-4,0	-6,9
<b>Poistoissa ja arvonalentumisissa</b>	<b>-4,8</b>	-7,0
Pulp & Paper	-2,5	-0,3
Oil & Mining	-1,5	-5,5
Municipal & Industrial	-0,8	-1,2
<b>Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa yhteensä</b>	<b>-23,1</b>	-30,5

**Operatiivinen liikevoitto** nousi 4 % ja oli 170,1 miljoonaa euroa (163,1). **Operatiivinen liikevoittoprosentti** parani 7,2 %:iin (6,9 %). **Liikevoitto** nousi 11 % ja oli 147,0 miljoonaa euroa (132,6). Liikevoittoprosentti nousi 6,2 %:iin (5,6 %).

**Rahoituskulut, netto** olivat -19,1 miljoonaa euroa (-30,8) sisältäen sähköntuotanto-omistuksen (Pohjolan Voima Oy) myynnistä saadun 5 miljoonan euron myyntivoiton vuoden 2016 toisella neljänneksellä. Sähköjohdannaisten käypien arvojen muutos oli 2,2 miljoonaa euroa (-0,8). Valuuttakurssimuutoksilla oli -1,1 miljoonan euron (-2,0) vaikutus nettorahoituskuluihin.

**Tuloverot** olivat -30,1 miljoonaa euroa (-24,9). Muutos liittyi korkeampaan voittoon ennen veroja.

**Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos** nousi 29 % ja oli 91,8 miljoonaa euroa (71,0). Osakekohtainen tulos parani 0,60 euroon (0,47) alhaisempien rahoituskulujen ja paremman kannattavuuden ansiosta.

## **RAHOITUSASEMA JA RAHAVIRTA**

Liiketoiminnan nettorahavirta vuonna 2016 nousi 270,6 miljoonaan euroon (247,6) pääasiassa paremman kannattavuuden ja alentuneen käyttöpääoman ansiosta. Rahavirta investointien jälkeen nousi 97,8 miljoonaan euroon (-53,8). Edellisvuonna lukuun vaikutti merkittävästi AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnan yrittösosto.



Korollisten velkojen määrä oli vuoden 2016 lopussa 807 miljoonaa euroa (794). Konsernin korollisten velkojen keskimääräinen korko oli 2,1 % (2,0 %). Konsernin korollisen lainasalkun duraatio oli 26 kuukautta (31). Rahavarat 31.12.2016 olivat 173 miljoonaa euroa (152). Konsernin korollisten nettovelkojen määrä oli 634 miljoonaa euroa (642).

Seuraavien 12 kuukauden aikana erääntyvän lyhytaikaisen velan määrä oli 158 miljoonaa euroa. Konsernilla on hyvä maksuvalmius sekä rahoitusvaihtoehtoja, sisältäen 400 miljoonan euron nostamattoman valmiusluoton.

Omavaraisuusaste oli kauden lopussa 45 % (46 %) ja velkaantuneisuus oli 54 % (54 %). Oma pääoma oli 1 182,9 miljoonaa euroa (1 193,2).

Konsernin merkittävimmät valuuttavirtariskit liittyvät Ruotsin kruunuun, Yhdysvaltain dollariin ja Kanadan dollariin. Vuoden lopussa Ruotsin kruunumääräinen 12 kuukauden valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan noin 56 miljoonaa euroa, ja keskimäärin valuuttavirtariskistä oli suojattu 68 %. Yhdysvaltain dollarimääräinen valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan noin 42 miljoonaa euroa, ja keskimäärin valuuttavirtariskistä oli suojattu 51 %. Kanadan dollarimääräinen valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan noin 23 miljoonaa euroa, ja keskimäärin valuuttavirtariskistä oli suojattu 64 %. Kemira altistui myös pienemmille valuuttavirtariskeille Kiinan renminbin, Norjan kruunun ja Brasilian realin osalta. Näiden yhteenlaskettu 12 kuukauden valuuttavirtariski oli vuoden lopussa vasta-arvoltaan noin 49 miljoonaa euroa. Norjan kruunumääräisestä valuuttariskistä keskimäärin 49 % oli suojattu.

Koska Kemiran konsernitilinpäätös laaditaan euroissa, Kemira altistuu myös valuutan translaatoriskille siltä osin kun sen muualla kuin Suomessa sijaitsevien tytäryhtiöiden tulos- ja tase-erät raportoidaan muissa valuutoissa kuin euroissa. Kemiran merkittävimmät ulkomaisten valuuttojen määräiset oman pääoman erät ovat Yhdysvaltain dollareina, Ruotsin kruunuina, Kanadan dollareina, Kiinan renminbeinä ja Brasilian realeina. Edellä mainittujen valuuttojen vahvistuminen suhteessa euroon kasvattaisi Kemiran liikevaihtoa ja käyttökatetta translaatiovaikutuksen kautta. Vuonna 2016 valuuttakurssimuutoksilla oli 1,9 miljoonan euron negatiivinen vaikutus operatiiviseen käyttökatteeseen.

## INVESTOINNIT

Vuonna 2016 investoinnit laskivat 210,6 miljoonaan euroon (305,1) yritysostojen vaikutus mukaan lukien. Investoinnit ilman yritysostoja kasvoivat 212,6 miljoonaan euroon (181,7), ja ne jakautuivat seuraavasti: laajennusinvestoinnit 45 % (43 %), parannusinvestoinnit 27 % (29 %) ja ylläpitoinvestoinnit 28 % (28 %). Suurimmat investoinnit vuonna 2016 olivat klooraattikapasiteetin laajennukset Suomessa ja Brasiliassa sekä polymeerikapasiteetin laajennukset Isossa-Britanniassa ja Italiassa.

## TUTKIMUS JA TUOTEKEHITYS

Vuonna 2016 tutkimukseen ja tuotekehitykseen käytettiin 32,1 miljoonaa euroa (31,9) eli 1,4 % (1,3 %) Kemira-konsernin liikevaihdosta.

Kemiran tutkimus- ja tuotekehitystoiminta on ensisijaisen tärkeä kasvun mahdollistaja ja erottautumisen edistäjä. Uudet tuotelanseeraukset edistävät Kemiran asiakkaiden prosessien tehokkuutta ja kestävyyttä sekä parantavat kannattavuutta. Kemiran tuleva markkina-asema ja kannattavuus riippuvat sen kyvystä

ymmärtää asiakkaiden nykyisiä ja tulevia tarpeita ja markkinatrendejä ja vastata niihin sekä sen kyvystä innovoida uusia erilaisia tuotteita ja sovelluksia.

Konsernin tavoitteena on kasvattaa uusista tuotteista ja sovelluksista syntyvää liikevaihtoa. Vuonna 2016 innovaatiomyynnin (uusista tuotteista tai viimeisten viiden vuoden aikana lanseeratuista tuotteista ja sovelluksista saadun liikevaihdon) osuus Kemiran liikevaihdosta nousi 9 %:iin (8 %).

Vuoden 2016 lopussa Kemiralla oli 348 (345) patenttiperhettä, 1 236 (1 034) myönnettyä patenttia ja 860 (819) vireillä olevaa patenttihakemusta. Patenttiperhe sisältää yhden keksinnön ja lukuisia patenteja tai sovelluksia eri maissa.

## **HENKILÖSTÖ**

Konsernin palveluksessa oli kauden lopussa 4 818 työntekijää (31.12.2015: 4 685). Kemiralla oli työntekijöitä Suomessa yhteensä 796 (785), muualla EMEA:ssa 1 813 (1 786), Americas-alueella 1 558 (1 578) ja APAC-alueella 651 (536).

YRITYSVASTUUS

PAINOPISTEALUEET

SUORITUSKYKYINDIKAATTORIT, NIIDEN TAVOITEARVOT JA TILANNE

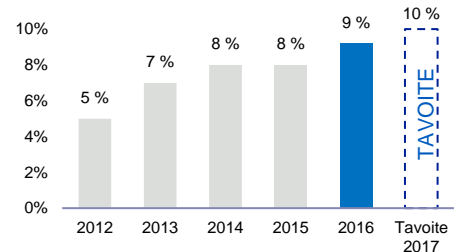


**Kestävät  
tuotteet ja  
ratkaisut**

**Innovaatiot**

**Innovaatioista tulevan liikevaihdon osuus  
kokonaisliikevaihdosta, %**

- 10 % vuoden 2017 loppuun mennessä
- Raportoidaan neljännesvuosittain



Jäljessä	Käynnissä	Saavutettu
----------	-----------	------------

**HUOMIOT**

Uusien tuotteiden kaupallistamisen viivästymisten vuoksi 10 %:n tavoitetta ei aivan saavutettu. Vuonna 2016 lanseerattiin kuitenkin ennätysmäärä uusia tuotteita ja käsittelykonsepteja (14, vuonna 2015 lanseerauksia oli kolme). Innovaatioista tulevan liikevaihdon 10 %:n tavoitetta jatkettiin vuodella vuoden 2017 loppuun.

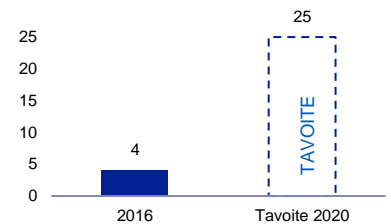


**Vastuullinen  
toimitusketju**

**Toimittajien suora hallinta**

**Suurimman riskin toimittajien arviointien  
lukumäärä (alhaisimmat  
yritysvastuuarviointipisteet<sup>1</sup>)**

- Keskimäärin viisi toimittaja-arviointia  
vuodessa vuosina 2016-2020
- Raportoidaan vuosittain



Jäljessä	Käynnissä	Saavutettu
----------	-----------	------------

**HUOMIOT**

Ulkoisen palveluntarjoajan tekemät toimittaja-arvioinnit aloitettiin neljän toimittajan toimipaikassa.

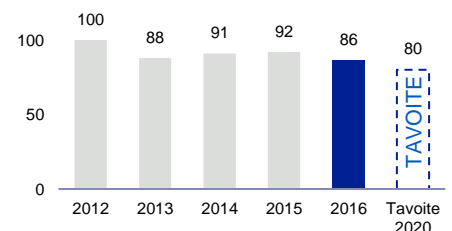


**Vastuullinen  
tuotanto**

**Ilmastonmuutos**

**Hiili-indeksi**

- Kemiran hiili-indeksi  $\leq 80$   
vuoden 2020 loppuun mennessä  
(2012 = 100)
- Raportoidaan vuosittain



Jäljessä	Käynnissä	Saavutettu
----------	-----------	------------

**HUOMIOT**

Hiili-indeksi<sup>2</sup> parani, kun sähköä hankittiin vähähiilisemmistä lähteistä. Hiili-indeksi paraneminen kumosi Pohjola Voima Oy:n osuuden myynnin negatiivisen vaikutuksen. Osuus takasi ydinvoiman tuotantokapasiteettia Suomessa.

## PAINOPISTEALUEET

## SUORITUSKYKYINDIKAATTORIT, NIIDEN TAVOITEARVOT JA TILANNE



### Työterveys ja -turvallisuus

#### Työtapatuormien kokonaismäärä (TRIF)

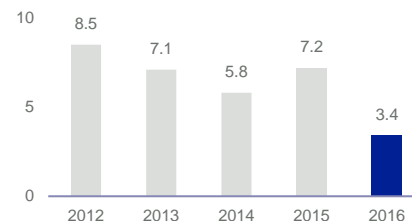
(miljoonaa työtuntia kohti, Kemira + alihankkija  
1 vuoden liukuva keskiarvo)

- Tavoitteena nolla tapaturmaa
- Raportoidaan neljännesvuosittain

Jäljessä

Käynnissä

Saavutettu



#### HUOMIOT

Turvallisuustoiminta on parantunut merkittävästi, kun olemme panostaneet johdon osallistamiseen, työntekijöiden sitouttamiseen ja turvallisuusasioiden näkyvyyden parantamiseen sisäisessä viestinnässä.

### Työntekijöiden sitouttaminen

#### Työntekijöiden sitoutumisindeksi, perustuu joka toinen vuosi tehtävään

#### Voices@Kemira-kyselyyn

- Toimialan taso tai korkeampi

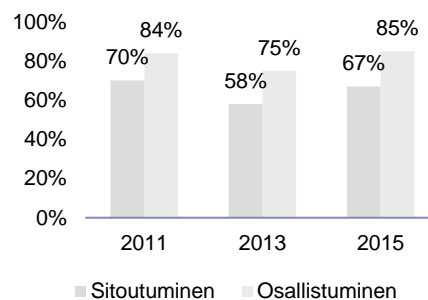
#### Voices@Kemira-kyselyn osallistumisaste

- 75 % tai korkeampi
- Raportoidaan kahden vuoden välein

Jäljessä

Käynnissä

Saavutettu



#### HUOMIOT

Seuraava Voices@Kemira-kysely tehdään vuonna 2017.

### Johtajuuden kehittäminen

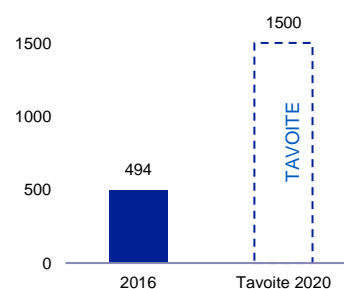
#### Tarjotut johtajuuden kehittämistoimet, keskimäärin

- Kaksi (2) johtajuuden kehittämistoimea esimiesasemassa oleville työntekijöille vuosina 2016-2020<sup>3</sup>
- Raportoidaan vuosittain

Jäljessä

Käynnissä

Saavutettu



#### HUOMIOT

Vuonna 2016 toteutettiin suuri määrä johtajuuden kehittämistoimia (494). Olemme merkittävästi edellä tavoitetasoa, joka on 1 500 kehittämistoimea<sup>4</sup> vuosina 2016-2020.

<sup>1</sup> 117 yritysvaluuarviointia on tehty strategisille, kriittisille ja suurille toimittajille.

<sup>2</sup> Korjasimme vuoden 2015 hiili-indeksin 91:stä 92:een saatuamme tarkempia tietoja muutamalta tehtaalta.

<sup>3</sup> Esimiesasemassa olevien työntekijöiden tämänhetkisen määrän perusteella kaksi (2) johtajuuden kehittämistoimea esimiestä kohti vastaa yhteensä noin 1 500 johtajuustoimea vuosina 2016-2020 (esimiesasemassa olevia työntekijöitä on 650-850).

<sup>4</sup> Kehittämistoimiin kuuluu työtehtävien kiertoa, valmennusta ja mentorointia sekä kehittämisohjelmia.

## SEGMENTIT

### PULP & PAPER

Pulp & Paper -segmentti auttaa ainutlaatuisen kemikaaliosaamisensa avulla massan- ja paperinvalmistajia innovoimaan ja tehostamaan toimintaansa. Segmentti kehittää ja myy uusia, asiakkaiden tarpeet täyttäviä tuotteita ja pyrkii varmistamaan, että sillä on johtava paperikoneen määränpään tuote- ja palveluvalikoima, joka keskittyy pakkauskartonkiin ja pehmopaperiin. Pulp & Paper hyödyntää vahvaa sovellusvalikoimaansa Pohjois-Amerikassa ja EMEA-alueella sekä rakentaa vahvaa asemaa Aasian ja Etelä-Amerikan kehittyvillä markkinoilla.

milj. euroa	10-12/2016	10-12/2015	1-12/2016	1-12/2015
<b>Liikevaihto</b>	<b>368,6</b>	372,3	<b>1 457,3</b>	1 417,3
<b>Operatiivinen käyttökate</b>	<b>46,3</b>	46,9	<b>195,3</b>	171,0
Operatiivinen käyttökate, %	<b>12,6</b>	12,6	<b>13,4</b>	12,1
Käyttökate	<b>44,4</b>	42,8	<b>187,8</b>	157,1
Käyttökate, %	<b>12,0</b>	11,5	<b>12,9</b>	11,1
Operatiivinen liikevoitto	<b>24,5</b>	25,9	<b>111,6</b>	96,8
Operatiivinen liikevoitto, %	<b>6,6</b>	7,0	<b>7,7</b>	6,8
Liikevoitto	<b>20,3</b>	21,6	<b>101,6</b>	82,6
Liikevoitto, %	<b>5,5</b>	5,8	<b>7,0</b>	5,8
Sidottu pääoma*	<b>1 111,8</b>	1 068,6	<b>1 111,8</b>	1 068,6
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto*, %	<b>10,0</b>	9,1	<b>10,0</b>	9,1
Sidotun pääoman tuotto*, %	<b>9,1</b>	7,7	<b>9,1</b>	7,7
<b>Investoinnit ilman yritysostoja</b>	<b>56,5</b>	37,2	<b>127,1</b>	118,9
Investoinnit yritysostot mukaan lukien	<b>56,4</b>	37,2	<b>125,1</b>	240,1
<b>Rahavirta investointien jälkeen</b>	<b>19,8</b>	43,7	<b>105,7</b>	-63,2

\*12 kuukauden liukuva keskiarvo

### Viimeinen neljännes

Segmentin **liikevaihto** laski 1 % 368,6 miljoonaan euroon (372,3). Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 2 % myyntihintojen laskun vuoksi. Myyntimäärät sen sijaan kasvoivat. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n positiivinen vaikutus liikevaihtoon.

**EMEA**-alueella liikevaihto laski 4 % huoltoseisokkien ja alhaisempien myyntihintojen vuoksi. Natriumklooraatin ja prosessikemikaalien kysyntä parani edellisvuodesta.

**Americas**-alueella liikevaihto kasvoi 6 % valkaisu- ja kemikaalien hyvän kysynnän ansiosta. Etelä-Amerikassa liiketoiminnan kasvu jatkui kaksinumeroisena Brasilian uuden klooraattitehtaan ansiosta. Suuren asiakkaan tehtaan huoltoseisokki vaikutti enemmän kannattavuuteen kuin liikevaihtoon.

**APAC**-alueella liikevaihto laski 5 % etenkin liima-aineiden kiristyneen kilpailun vuoksi. Kuivalujuus- ja prosessikemikaalien kysyntä oli hyvällä tasolla.

**Operatiivinen käyttökate** laski 1 % ja oli 46,3 miljoonaa euroa (46,9) pääasiassa huoltoseisokkien vuoksi. Operatiivinen käyttökateprosentti pysyi 12,6 %:ssa (12,6 %). **Käyttökate** nousi 4 % ja oli 44,4 miljoonaa euroa (42,8). Käyttökateprosentti nousi 12,0 %:iin (11,5 %).

## Vuosi 2016

Segmentin **liikevaihto** nousi 3 % 1 457,3 miljoonaan euroon (1 417,3). Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 1 % myyntihintojen laskun vuoksi, vaikka myyntimäärät kasvoivat. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n negatiivinen ja yritysostoilla 4 %:n positiivinen vaikutus liikevaihtoon.

**EMEA**-alueen liikevaihto kasvoi 1 % ja oli 760,2 miljoonaa euroa (753,0) pääasiassa yritysoston vaikutuksen ansiosta. Myyntimäärien kasvua lisäsi natriumklooraatin ja prosessikemikaalien vakaa kysyntä.

**Americas**-alueella liikevaihto nousi 4 % ja oli 519,1 miljoonaa euroa (501,5). Kasvua tukivat yritysostot sekä Brasilian uusi valkaisu-kemikaalitehdas.

**APAC**-alueen liikevaihto kasvoi 9 % ja oli 178,0 miljoonaa euroa (162,8) pääasiassa yritysostojen ja korkeampien myyntimäärien ansiosta. Kilpailutilanne liima-aineissa kiristyi toisella vuosipuoliskolla, mikä vaikutti alueen liikevaihtoon.

**Operatiivinen käyttökate** nousi 14 % ja oli 195,3 miljoonaa euroa (171,0) pääasiassa myyntimäärien kasvun, paremman myyntikatteen ja yritysostojen ansiosta. Alhaisemmilla kiinteillä kustannuksilla oli positiivinen vaikutus operatiiviseen käyttökatteeseen. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 13,4 %:iin (12,1 %). **Käyttökate** nousi 20 % ja oli 187,8 miljoonaa euroa (157,1). Käyttökateprosentti nousi 12,9 %:iin (11,1 %).



## OIL & MINING

Oil & Mining -segmentti tarjoaa ainutlaatuisen yhdistelmän innovatiivisia kemikaaleja ja sovellusosaamista, joilla tehostetaan prosessia ja parannetaan öljyn, kaasun ja metallien talteenoton saantoa. Perusteellisen erotusprosessiosaamisensa avulla segmentti räätälöi ratkaisuja veden hallintaan ja uudelleenkäyttöön. Oil & Mining laajentaa asemaansa Pohjois-Amerikassa ja EMEA-alueella sekä jatkaa voimakkaan läsnäolon rakentamista Etelä-Amerikassa, Lähi-idässä ja Afrikassa.

milj. euroa	10-12/2016	10-12/2015	1-12/2016	1-12/2015
<b>Liikevaihto</b>	<b>81,7</b>	76,4	<b>309,5</b>	350,1
<b>Operatiivinen käyttökate</b>	<b>3,2</b>	3,6	<b>18,4</b>	33,5
Operatiivinen käyttökate, %	<b>3,9</b>	4,7	<b>5,9</b>	9,6
Käyttökate	<b>2,3</b>	3,3	<b>11,6</b>	30,8
Käyttökate, %	<b>2,8</b>	4,3	<b>3,7</b>	8,8
Operatiivinen liikevoitto	<b>-1,9</b>	-2,4	<b>-3,8</b>	11,1
Operatiivinen liikevoitto, %	<b>-2,3</b>	-3,1	<b>-1,2</b>	3,2
Liikevoitto	<b>-2,8</b>	-6,5	<b>-12,1</b>	2,9
Liikevoitto, %	<b>-3,4</b>	-8,5	<b>-3,9</b>	0,8
Sidottu pääoma*	<b>274,5</b>	271,4	<b>274,5</b>	271,4
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto*, %	<b>-1,4</b>	4,1	<b>-1,4</b>	4,1
Sidotun pääoman tuotto*, %	<b>-4,4</b>	1,1	<b>-4,4</b>	1,1
<b>Investoinnit ilman yritysostoja</b>	<b>14,6</b>	9,0	<b>38,0</b>	28,5
Investoinnit yritysostot mukaan lukien	<b>14,6</b>	11,2	<b>38,0</b>	30,7
<b>Rahavirta investointien jälkeen</b>	<b>-8,9</b>	7,2	<b>-19,9</b>	10,7

\*12 kuukauden liukuva keskiarvo

## Viimeinen neljännes

Segmentin **liikevaihto** nousi 7 % 81,7 miljoonaan euroon (76,4). Valuuttakurssimuutoksilla ja yritysostoilla oli molemmilla 1 %:n positiivinen vaikutus liikevaihtoon. Myyntimäärät kasvoivat kaksinumeroisena, kun taas myyntihinnat laskivat asiakas- ja tuotemixin vuoksi. Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien nousi 5 %.

**Americas**-alueella liikevaihto nousi 8 % pääasiassa Pohjois-Amerikan liuskeöljy ja -kaasumarkkinoiden piristymisen ansiosta. Särötystoiminnassa käytettyjen polymeerien kysyntä alkoi kasvaa syksyllä 2016 ja kasvoi merkittävästi neljännellä neljänneksellä.

**EMEA**-alueella liikevaihto kasvoi 4 % polymeeritoimitusten kasvun ansiosta. Valuutoilla, etenkin Englannin punnalla, ja myyntihinnoilla oli negatiivinen vaikutus liikevaihtoon.

**Operatiivinen käyttökate** laski 11 % 3,2 miljoonaan euroon (3,6) ja operatiivinen käyttökateprosentti 3,9 %:iin (4,7 %), kun myyntimäärien kasvu ei riittänyt kumoamaan myyntihintojen laskun vaikutusta.

**Käyttökate** laski 2,3 miljoonaan euroon (3,3). Käyttökateprosentti laski 2,8 %:iin (4,3 %).

## Vuosi 2016

Segmentin **liikevaihto** laski 12 % 309,5 miljoonaan euroon (350,1). Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysosot ja -myynnit pois lukien laski 11 % pääasiassa Yhdysvaltain liuskeöljyn ja -kaasun särötystoiminnassa alhaisempien myyntimäärien ja -hintojen vuoksi. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n negatiivinen vaikutus liikevaihtoon.

**Americas**-alueen liikevaihto laski 22 % ja oli 191,5 miljoonaa euroa (245,9) pääasiassa matalalla tasolla jatkuneen liuskeöljy- ja -kaasuliiketoiminnan vuoksi. Valuuttakurssimuutoksilla oli negatiivinen vaikutus alueen liikevaihtoon.

**EMEA**-alueen liikevaihto kasvoi 13 % ja oli 118,0 miljoonaa euroa (104,3) kemiallisesti tehostetussa öljyn talteenotossa käytettävien uusien tuotteiden ansiosta. Kemira aloitti polyakryyliamiditoimitukset Intiaan vuoden 2015 toisella neljänneksellä. Sopimusta ei kuitenkaan uusittu vuoden 2017 alussa.

**Operatiivinen käyttökate** laski 45 % 18,4 miljoonaan euroon (33,5) alhaisemman liikevaihdon vuoksi. Operatiivinen käyttökateprosentti oli 5,9 % (9,6 %). **Käyttökate** laski 62 % ja oli 11,6 miljoonaa euroa (30,8). Käyttökateprosentti laski 3,7 %:iin (8,8 %).

## MUNICIPAL & INDUSTRIAL

Municipal & Industrial -segmentti on raaka- ja jätevedenkäsittelyn vesikemikaalien johtava toimittaja EMEA-alueella ja Pohjois-Amerikassa ja etsii kasvumahdollisuuksia kehittyvillä markkinoilla. Kilpailukykyiset ja tehokkaat tuotteet sekä lisäarvoa tuottava sovellustuki auttavat segmentin kunnallisia ja teollisia asiakkaita tehostamaan omaa vedenkäsittelyään.

milj. euroa	10-12/2016	10-12/2015	1-12/2016	1-12/2015
<b>Liikevaihto</b>	<b>146,2</b>	151,5	<b>596,5</b>	605,7
<b>Operatiivinen käyttökate</b>	<b>20,5</b>	17,5	<b>88,8</b>	82,8
Operatiivinen käyttökate, %	<b>14,0</b>	11,6	<b>14,9</b>	13,7
Käyttökate	<b>18,8</b>	11,6	<b>84,8</b>	75,9
Käyttökate, %	<b>12,9</b>	7,7	<b>14,2</b>	12,5
Operatiivinen liikevoitto	<b>13,5</b>	9,6	<b>62,3</b>	55,2
Operatiivinen liikevoitto, %	<b>9,2</b>	6,3	<b>10,4</b>	9,1
Liikevoitto	<b>11,7</b>	2,7	<b>57,5</b>	47,1
Liikevoitto, %	<b>8,0</b>	1,8	<b>9,6</b>	7,8
Sidottu pääoma*	<b>330,7</b>	320,2	<b>330,7</b>	320,2
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto*, %	<b>18,8</b>	17,2	<b>18,8</b>	17,2
Sidotun pääoman tuotto*, %	<b>17,4</b>	14,7	<b>17,4</b>	14,7
<b>Investoinnit ilman yritysostoja</b>	<b>18,3</b>	14,8	<b>47,5</b>	34,2
Investoinnit yritysostot mukaan lukien	<b>18,3</b>	14,8	<b>47,5</b>	34,2
<b>Rahavirta investointien jälkeen</b>	<b>15,7</b>	8,0	<b>55,6</b>	38,2

\*12 kuukauden liukuva keskiarvo

### Viimeinen neljännes

Segmentin **liikevaihto** laski 3 % 146,2 miljoonaan euroon (151,5). Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 3 % myyntihintojen laskun vuoksi. Myyntimäärät sen sijaan pysyivät edellisvuoden tasolla. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n negatiivinen vaikutus liikevaihtoon.

**EMEA**-alueella liikevaihto laski 4 % valuuttakurssimuutosten negatiivisen vaikutuksen ja alhaisempien myyntihintojen vuoksi. Myyntimäärät sen sijaan olivat lähes edellisvuoden tasolla.

**Americas**-alueella liikevaihto laski 1 % alhaisempien myyntihintojen vuoksi. Valuuttakurssimuutoksilla oli pieni positiivinen vaikutus.

**APAC**-alueella liikevaihto laski 14 % pääasiassa alhaisempien myyntimäärien ja muuttuneen tuotemixin vuoksi. Valuuttakurssimuutoksilla oli pieni negatiivinen vaikutus liikevaihtoon.

**Operatiivinen käyttökate** nousi 17 % ja oli 20,5 miljoonaa euroa (17,5). Operatiivinen käyttökateprosentti nousi 14,0 %:iin (11,6 %). Kannattavuus parani pääasiassa paremman myyntikatteen ja alhaisempien kiinteiden kustannusten ansiosta. **Käyttökate** nousi 62 % ja oli 18,8 miljoonaa euroa (11,6). Käyttökateprosentti nousi 12,9 %:iin (7,7 %).

## Vuosi 2016

Segmentin **liikevaihto** laski 2 % 596,5 miljoonaan euroon (605,7). Liikevaihto paikallisissa valuutoissa pysyi edellisvuoden tasolla. Myyntimäärät kasvoivat, mutta myyntihinnat olivat alhaisempia. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n negatiivinen vaikutus liikevaihtoon.

**EMEA**-alueen liikevaihto laski 1 % ja oli 389,6 miljoonaa euroa (393,2) pääasiassa heikomman Englannin punnan vuoksi. Orgaaninen kasvu oli positiivista koagulanttien ja polymeerien korkeampien myyntimäärien ansiosta.

**Americas**-alueen liikevaihto laski 2 % ja oli 184,5 miljoonaa euroa (187,7) pääasiassa alhaisempien myyntihintojen ja valuuttakurssimuutosten negatiivisen vaikutuksen vuoksi. Myyntimäärien kasvu sen sijaan jatkui.

**APAC**-alueella liikevaihto laski 10 % 22,4 miljoonaan euroon (24,9) pääasiassa Kiinan teollisuusasiakkaiden laskeneen kysynnän vuoksi. Valuuttakurssimuutoksilla oli negatiivinen vaikutus liikevaihtoon. Alueella on lisäksi keskitytty paremman kannattavuuden tuoteryhmiin.

**Operatiivinen käyttökate** nousi 7 % ja oli 88,8 miljoonaa euroa (82,8) pääasiassa paremman myyntikatteen ja korkeampien myyntimäärien ansiosta. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 14,9 %:iin (13,7 %).

**Käyttökate** nousi 12 % ja oli 84,8 miljoonaa euroa (75,9). Käyttökateprosentti nousi 14,2 %:iin (12,5 %).

## EMOYHTIÖN TULOS

Kemira Oyj:n liikevaihto vuonna 2016 kasvoi 1 364,2 miljoonaan euroon (1 347,0). Käyttökate oli 77,0 miljoonaa euroa (109,2). Käyttökate laski pääasiassa konsernin sisäisten kulujen kasvun vuoksi. Emoyhtiön rahoitustuotot ja -kulut olivat 182,2 miljoonaa euroa (104,8). Rahoitustuotot ja -kulut nousivat pääasiassa konserniyhtiöistä saatujen osinkomaksujen ansiosta. Tilikauden voitto oli 215,8 miljoonaa euroa (165,2). Investoinnit olivat 17,7 miljoonaa euroa (60,9) ilman sijoituksia tytäryhtiöihin.

## KEMIRA OYJ:N OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Kemira Oyj:n osakepääoma 31.12.2016 oli 221,8 miljoonaa euroa ja osakkeiden määrä 155 342 557. Kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa.

Joulukuun lopussa Kemira Oyj:llä oli 32 622 rekisteröityä osakkeenomistajaa (32 601). Ulkomaisten osakkeenomistajien osuus oli 25,1 % (21,4 %) hallintarekisteröidyt omistukset mukaan lukien. Kotitalouksien osuus oli 16,0 % (16,1 %). Kemiralla oli hallussaan omia osakkeita 2 975 327 kappaletta (3 280 602), mikä vastaa 1,9 % (2,1 %) Kemira Oyj:n osakkeista.

Kemira Oyj:n osakekurssi nousi 11 % vuoden alusta, ja Kemira Oyj:n osakkeiden päätöskurssi Nasdaq Helsingissä oli joulukuun 2016 lopussa 12,13 euroa (10,88). Osakkeen ylin hinta oli 12,55 euroa ja alin 8,92 euroa tammi-joulukuussa 2016. Osakkeen volyymipainotettu keskimääräinen päivävaihto oli 10,84 euroa. Yhtiön markkina-arvo omilla osakkeilla vähennettynä oli joulukuun 2016 lopussa 1 848 miljoonaa euroa (1 654).

Tammi-joulukuussa 2016 Kemira Oyj:n osakkeiden Nasdaq Helsingissä vaihdettujen osakkeiden määrä oli 65 miljoonaa kappaletta (75). Osakkeiden keskimääräinen päivävaihto oli 256 233 (298 313) osaketta. Lähde: Nasdaq. Kemira Oyj:n osakkeiden kokonaisvaihto tammi-joulukuussa 2016 oli 95 miljoonaa euroa (112), josta 32 % (33 %) tapahtui muilla kaupankäyntipaikoilla (BATS, Chi-X, Turquoise). Lähde: Kemira.com.

## JOHDON JA AVAINTYÖNTEKIJÖIDEN OSAKEPALKKIOJÄRJESTELMÄ

Kemira Oyj:n hallitus päätti 15.12.2014 perustaa uuden pitkän aikavälin osakepohjaisen kannustinjärjestelmän ryhmälle Kemiran avainhenkilöitä. Uuden järjestelmän tarkoituksena on yhdistää omistajien ja järjestelmään osallistuvien henkilöiden tavoitteet Kemiran arvon nostamiseksi sekä sitouttaa osallistujat Kemiraan ja tarjota heille Kemiran osakkeiden ansaintaan perustuva kilpailukykyinen palkkiojärjestelmä.

Uudessa osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa: kalenterivuodet 2015, 2016 ja 2017. Kemiran hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja kullekin kriteerille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Mahdollinen palkkio maksetaan osittain Kemiran osakkeina ja osittain rahana. Rahaosuudella katetaan palkkiosta osallistujalle aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Mikäli osallistujan työ- tai toimisuhte päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta. Palkkiona maksettuja osakkeita ei saa luovuttaa sitouttamisjakson aikana, joka päättyy kahden vuoden kuluttua ansaintajakson päättymisestä. Mikäli osallistujan työ- tai toimisuhte päättyy sitouttamisjakson

aikana, hänen on pääsääntöisesti palautettava palkkiona annetut osakkeet vastikkeetta. Tarkempia tietoja järjestelmästä löytyy Kemiran palkitsemistiedotteesta.

## **Ansaintajakso 2016**

Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintajaksolta 2016 perustuu konsernin liikevaihtoon ja operatiiviseen käyttökateprosenttiin. Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuului vuonna 2016 85 henkilöä. Järjestelmän vuoden 2016 ansaintajakson perusteella enimmäispalkkiot olisivat vastanneet yhteensä noin 504 200 Kemira Oyj:n osakkeen arvoa ja lisäksi veroja ja veronluonteisia maksuja varten maksettavaa rahaosuutta. Konsernin liikevaihto ei saavuttanut vuonna 2016 osakepalkkiojärjestelmän kynnystasoa, joten ansaintajaksolta 2016 ei makseta palkkiota.

## **YHTIÖKOKOUKSEN PÄÄTÖKSET**

### **Varsinainen yhtiökokous**

Kemira Oyj:n varsinainen yhtiökokous 21.3.2016 vahvisti osakekohtaiseksi osingoksi 0,53 euroa. Osinko maksettiin 6.4.2016.

Vuoden 2016 varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 4 800 000 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta ("Hankkimisvaltuutus"). Hankkimisvaltuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka. Valtuutusta ei ollut käytetty 31.12.2016 mennessä.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään myös enintään 15 600 000 uuden osakkeen antamisesta sekä enintään 7 800 000 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman osakkeen luovuttamisesta ("Osakeantivaltuutus"). Osakeantivaltuutus on voimassa 31.5.2017 saakka. Vuoden 2016 valtuutusta on käytetty yhtiön hallituksen jäsenten ja vuoden 2015 valtuutusta avainhenkilöiden palkitsemiseen liittyen vuonna 2016.

Yhtiökokous valitsi Kemira Oyj:n tilintarkastajaksi Deloitte & Touche Oy:n. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Jukka Vattulainen.

## **KONSERNIN HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄ SEKÄ RAKENNE**

Kemira Oyj:n hallinto perustuu yhtiöjärjestykseen, Suomen osakeyhtiölakiin ja Nasdaq Helsinki Oy:n antamiin listattuja yhtiöitä koskeviin sääntöihin ja määräyksiin. Lisäksi Kemira noudattaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Yhtiön selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä esitetään erillisenä raporttina yhtiön internetsivuilla.

### **Hallitus**

Varsinainen yhtiökokous 21.3.2016 valitsi seitsemän hallituksen jäsentä. Hallitukseen valittiin uudelleen sen jäsenet Wolfgang Büchele, Winnie Fok, Juha Laaksonen, Timo Lappalainen, Jari Paasikivi ja Kerttu Tuomas sekä uutena jäsenenä Kaisa Hietala. Jari Paasikivi valittiin jatkamaan hallituksen puheenjohtajana, ja Kerttu Tuomas valittiin uudelleen varapuheenjohtajaksi. Vuonna 2016 Kemira Oyj:n hallitus kokoontui 11 kertaa osallistumisprosentin ollessa 98,7 %.



Kemira Oyj:n hallitus on perustanut kaksi valiokuntaa: henkilöstö- ja palkitsemisvaliokunnan ja tarkastusvaliokunnan. Henkilöstö- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimii Jari Paasikivi ja jäseninä Juha Laaksonen ja Kerttu Tuomas. Henkilöstö- ja palkitsemisvaliokunta kokoontui vuoden 2016 aikana neljä kertaa osallistumisprosentin ollessa 100 %. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimii Juha Laaksonen ja jäseninä Kaisa Hietala, Timo Lappalainen ja Jari Paasikivi. Tarkastusvaliokunta kokoontui vuoden 2016 aikana viisi kertaa osallistumisprosentin ollessa 100 %.

### **Muutokset yhtiön johdossa**

Projekteista ja tuotantoteknologiasta vastannut johtaja Michael Löffelmann siirtyi 20.1.2017 Kemirasta johtotehtäviin toiseen yhtiöön. Kehitysjohtaja Esa-Matti Puputti vastaa väliaikaisesti myös projekteista ja tuotantoteknologiasta.

### **Rakenne**

Vuoden aikana ei ole tehty konsernin rakenteeseen vaikuttavia yritysostoja tai -myyntejä.

## **LÄHIAJAN RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT**

Kemiran riskienhallintapolitiikan ja -periaatteiden tehokas soveltaminen ja järjestelmällinen täytäntöönpano ennaltaehkäisevät riskejä sekä auttavat Kemiraa saavuttamaan haluamansa kokonaisriskitason ja varmistamaan toiminnan jatkuvuuden.

### **Asiakaskysynnän muutokset**

Tiettyjen kemikaalien (esim. pakkaus- ja kartonkikemikaalien) käytön tai asiakkaiden tuotteiden kysynnän merkittävä ja odottamaton lasku voi vaikuttaa kielteisesti Kemiran liiketoimintaan. Tiettyjen raaka-aineiden tai hyödykkeiden, kuten esimerkiksi öljyn, kaasun ja metallien hintojen merkittävä lasku voi saada asiakkaat siirtymään vähemmän kemikaaleja kuluttaviin toimintoihin. Sekä kasvanut tietoisuus ja huoli ilmastonmuutoksesta että kestävämmät tuotteet voivat muuttaa asiakaskysyntää, esimerkiksi kohti vähemmän kemikaaleja kuluttavia vedenkäsittelyteknologioita, mikä voi vaikuttaa kielteisesti erityisesti Kemiran Municipal & Industrial -segmentin kilpailukykyyn. Toisaalta, asiakkaiden mahdolliset toimet tuotantokapasiteetin lisäämiseksi voivat kasvattaa kemikaalien kysyntää ja siten haastaa Kemiran nykyisen tuotantokapasiteetin riittävyyden. Jos Kemira ei ole valmis vastaamaan muuttuviin odotuksiin, sen markkina-asema voi heiketä.

Tämän riskin hallitsemiseksi ja lieventämiseksi Kemira seuraa järjestelmällisesti johtavia markkinoiden kehitystä kuvaavia indikaattoreita. Kemira panostaa vastuulliseen liiketoimintaan ja pyrkii parantamaan liiketoiminnan kehitysyksiköiden, T&K-toiminnon ja myyntiyksiköiden välistä yhteistyötä ymmärtääkseen paremmin asiakkaiden tulevia tarpeita ja odotuksia. Kemira varmistaa kykynsä reagoida kysynnän muutoksiin oikea-aikaisilla investoinneilla sekä säännöllisillä keskusteluilla asiakkaidensa kanssa. Kemiran maantieteellinen kattavuus ja asiakastoimialojen moninaisuus suojaavat osittain kysynnän muutoksia koskevilta riskeiltä.

## Lainsäädännön muutokset

Kemiran liiketoimintaa sitovat erilaiset lait ja määräykset, jotka ovat merkittäviä Kemiran strategian kehittämisen ja toteuttamisen kannalta. Kemira katsoo lakien ja määräysten luovan lähtökohtaisesti mahdollisuuksia, mutta jotkut esimerkiksi biologisesti hajoavien raaka-aineiden ja biologisen vedenkäsittelyn käyttöä edistävät, alumiinin tai fosfaattien käyttöä rajoittavat sekä fosforin talteenottoa tai kierrätystä koskevat uudet lakiehdotukset voivat vaikuttaa kielteisesti Kemiran liiketoimintaan. Merkittävät muutokset esimerkiksi kemikaali-, ympäristö- tai kuljetuslainsäädännössä ja -sääntelyssä voivat vaikuttaa Kemiran kannattavuuteen korkeampien tuotanto- ja kuljetuskustannusten muodossa. Kyseiset muutokset voivat kuitenkin myös luoda Kemiralle uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Uusien aineiden lisääminen REACH-lupamenettelyn tai rajoitusten piiriin voi myös lisätä Kemiran velvoitteita, ja vastaavasti tarvittavan luvan puuttuminen voisi vaikuttaa negatiivisesti Kemiran toimintaan. Myös muutokset tavaroiden tuontia ja vientiä sekä tullausta koskevassa sääntelyssä luovat osaltaan tarpeen seurata ja hallinnoida tuotteiden ja kansainvälisen kaupankäynnin säännöstenmukaisuutta muun muassa tuotteiden vaatimustenmukaisen maahantuonnin varmistamiseksi.

Kemira seuraa jatkuvasti sääntelyn kehittymistä ollakseen tietoinen sen myyntiin, tuotantoon ja tuotekehitykseen mahdollisesti vaikuttavaan lainsäädäntöön ja sääntelyyn suunnitelluista ja tulossa olevista muutoksista. Kemira on luonut sisäisen prosessin, jolla hallinnoidaan mahdollisesti huolenaiheita aiheuttavia aineita Kemiran portfolioissa. Prosessissa tarkastellaan muun muassa mahdollisuuksia korvata tällaiset aineet vaihtoehtoisilla aineilla, jos niitä koskeva sääntely tiukkenee. Kemira on myös keskittänyt huomiotaan kansainvälisen kaupankäynnin säännöstenmukaisuuden varmistamiseen sekä lisännyt tähän tarvittavia resursseja.

Sääntelyn vaikutukset otetaan järjestelmällisesti huomioon strategisessa päätöksenteossa. Kemira osallistuu myös aktiivisesti sääntelyä koskevaan vuoropuheluun silloin kuin se on toimialan tai liiketoiminnan näkökulmasta perusteltua.

## Kilpailu

Kilpailluilla ja nopeasti muuttuvilla markkinoilla toimiminen luo itsessään riskin tavoitteiden saavuttamiselle. Kemiran päätoimialoille pyrkivät uudet toimijat saattavat käyttää aggressiivisiä keinoja kilpailuedun saavuttamiseksi, mikä saattaa heikentää Kemiran tulosta. Tärkeimpien kilpailijoiden tai asiakkaiden aseman vahvistuminen saattaa muuttaa markkinadynamiikkaa, mikä voi johtaa muutoksiin myös Kemiran markkina-asemassa.

Kemira pyrkii itsekin kasvamaan sille hieman vieraammilla toimialoilla, joilla vallitsee uudenlainen kilpailutilanne. Pidemmällä tarkastelujaksolla täysin uudenlaiset teknologiat voivat huomattavasti muuttaa nykyistä kilpailutilannetta. Riskiä hallitaan sekä konsernitasolla että segmenteittäin jatkuvan kilpailutilanneseurannan avulla. Kemira pyrkii vastaamaan kilpailutilanteeseen asiakassuhteiden sekä tuotteiden ja palvelujen aktiivisella kehittämisellä erottuakseen paremmin kilpailijoista.

## Maailmantalouden tilanne ja geopolittiset muutokset

Maailman talouden epävarmuuksiin ja geopolittiseen kehitykseen liittyy suoria tai epäsuoria riskejä, kuten

maailman BKT:n hitaan kasvun jatkuminen sekä mahdolliset odottamattomat kaupankäyntiin vaikuttavat poliittiset päätökset. Nämä seikat voivat vaikuttaa epäsuotuisasti Kemiran tuotteiden kysyntään. Myös erilaiset poliittiset toimet tai muutokset erityisesti Kemiran toiminnalle keskeisissä maissa voivat aiheuttaa häiriöitä tai muita epäsuotuisia seurauksia Kemiran liiketoiminnalle.

Heikko talouskehitys voi johtaa asiakkaiden toiminnan lakkaamiseen tai konsolidointiin, mikä pienentää asiakaskuntaa. Tämä voi vaikuttaa myös Kemiran asiakkaiden maksukykyyn, minkä seurauksena Kemiran luottotappiot saattavat kasvaa. Epäsuotuisa taloustilanne voi myös kasvattaa raaka-aineiden saatavuus- ja hintariskejä.

Kemiran maantieteellinen kattavuus ja asiakastoimialojen moninaisuus suojaavat vain osittain näiltä riskeiltä. Kemira seuraa jatkuvasti sekä maailmantalouden tilannetta että maailmanpoliittisia liikkeitä ja muutoksia, ja pyrkii mukauttamaan liiketoimintaansa tarvittaessa.

### Vahinkoriskit

Kemiran tuotantotoimintaan liittyy useita vahinkoriskejä, kuten tulipalot ja räjähdykset, laiterikot, luonnonkatastrofit, ympäristöonnettomuudet ja niihin mahdollisesti liittyvät korvausvastuut sekä työterveys- ja työturvallisuusriskit. Vahinkotapahtumat voivat olla seurausta eri tekijöistä, kuten esimerkiksi luvattomasta pääsystä tietohallintojärjestelmiin, jonka seurauksena saattaa aiheutua järjestelmävahinkoja ja niistä edelleen johtuvia taloudellisia vahinkoja. Systemaattisella asetettujen tavoitteiden toteuttamisella, sertifioituilla johtamisjärjestelmillä, tehokkailla vahingontorjuntaohjelmilla, riittäväillä kunnossapitotoimilla ja pätevällä henkilöstöllä on vahinkoriskien hallinnassa keskeinen merkitys. Kemiralla on lisäksi useita vakuutusohjelmia, jotka suojaavat yhtiötä vahinkoriskien taloudellisilta vaikutuksilta.

### Innovaatio ja T&K-toiminta

Kemiran tutkimus- ja tuotekehitystoiminta on ensisijaisen tärkeä orgaanisen kasvun ja erottautumisen edistäjä. Uudet tuotelanseeraukset edistävät Kemiran tai sen asiakkaiden prosessien tehokkuutta ja vastuullisuutta sekä parantavat Kemiran kilpailukykyä. Kemiran tuleva markkina-asema ja kannattavuus riippuvat sen kyvystä ymmärtää asiakkaiden nykyisiä ja tulevia tarpeita ja markkinatrendejä ja vastata niihin, sekä sen kyvystä innovoida uusia erilaisia tuotteita ja sovelluksia. Epäonnistuminen innovoinnissa, uusien teknologioiden tunnistamisessa tai uusien tuotteiden ja palvelukonseptien kaupallistamisessa voi johtaa siihen, ettei kasvutavoitteita saavuteta.

Innovaatioon ja tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan liittyviä riskejä hallitaan tutkimus- ja tuotekehitysprojektien tehokkaalla hallinnalla yhteistyössä T&K-toiminnon ja segmenttien kanssa. Kemira on parantanut liiketoiminnan kehitysyksiköiden, T&K-toiminnon sekä myynti- ja markkinointiyksiköiden välistä yhteistyötä ymmärtääkseen paremmin asiakkaiden tulevia tarpeita ja odotuksia. Kehittämällä jatkuvasti tuotekehitysprosessejaan Kemira pyrkii myös nopeuttamaan innovaatioprojektien toteutusta. Kemira jatkaa erilaistaviin ja vastuullisiin tuotteisiin ja prosesseihin keskittymistä sekä seuraa jatkuvasti uusien (viimeisten viiden vuoden aikana lanseerattujen) tuotteiden ja sovellusten myyntiä.

### Yritysosot

Yritysosot ovat merkittävä tekijä yhtiön tavoitteiden saavuttamisessa ja strategioiden toteuttamisessa.

Konsolidointeja ohjaa esimerkiksi kemikaalivalmistajien pyrkimys hyödyntää synergioita ja saada jalansijaa uusilla markkinoilla. Kemiran markkina-asema voi heiketä, jos se ei kykene hyödyntämään uusia yritysostomahdollisuuksia. Epäorgaaniseen kasvuun yritysostojen kautta sisältyy myös riskejä, jotka liittyvät esimerkiksi ostettujen toimintojen ja niiden henkilöstön integroinnissa onnistumiseen. Riskin toteutuminen voi vaikeuttaa yritysostoihin liittyvien taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Kemira on luonut toimintamalleja sekä kohdistanut konsernitason resursseja yritysostojen aktiiviseen hallintaan ja toteutuksen tukemiseen. Mahdollisten yritysostojen arvioinnissa sekä niihin liittyvissä transaktioissa ja integraatioissa käytetään myös ulkoisia neuvonantajia.

### **Raaka-aineiden sekä hyödykkeiden hinnat ja saatavuus**

Kannattavuuden jatkuva parantaminen on tärkeä osa Kemiran strategiaa. Raaka-aine-, hyödyke- tai logistiikkakustannusten huomattavat korotukset voivat vaarantaa Kemiran kannattavuustavoitteiden saavuttamisen, jos Kemira ei kykene viipymättä siirtämään korotuksia tuotteiden hintoihin. Esimerkiksi huomattavat muutokset öljyn ja sähkön hinnoissa voivat merkittävästi vaikuttaa Kemiran kannattavuuteen.

Raaka-aineiden toimittajakentässä tapahtuvat muutokset, kuten konsolidoinnit tai kapasiteetin supistukset, voivat nostaa raaka-aineiden hintoja. Myös raaka-aineiden kysynnän muutokset teollisuudenaloilla, joilla niitä eniten käytetään, voivat vaikuttaa merkittävästi raaka-ainehintoihin. Tiettyjen raaka-aineiden saatavuus voi vaikeuttaa Kemiran tuotantoa, mikäli siihen ei ole riittävästi varauduttu kartoittamalla vaihtoehtoisia toimittajia tai mahdollisuuksia prosessimuutoksiin. Raaka-aine- ja hyödykeriskejä pystytään tehokkaasti seuraamaan ja hallitsemaan Kemiran keskitetyn hankintayksikön (Sourcing) avulla. Riskienhallintatoimiin kuuluvat muun muassa tärkeimpien raaka-aineiden ja hyödykkeiden saatavuuden ennakointi, raaka-aineiden osto- ja myyntisopimusten synkronointi, joidenkin kriittisten raaka-aineiden omatuotanto, strategiset investoinnit energiayhtiöihin sekä käytetyn energian ja sähkön osittainen suojaus.

### **Toimittajat**

Kemiran liiketoimintojen jatkuvuus riippuu laadukkaiden tuotteiden ja palvelujen täsmällisistä toimituksista. Liiketoiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi Kemiralla on tällä hetkellä lukuisia kumppanuuksia ja sopimuksia tuotteiden ja palvelujen toimittajien kanssa. Tiedyt raaka-aineina käytetyt tuotteet ovat kriittisiä, sillä niitä voidaan hankkia taloudellisesti vain yhdestä ainoasta lähteestä. Kyseisen raaka-aineen toimitusten yhtäkkinen keskeytyminen tai merkittävä väheneminen voi vaikuttaa Kemiran liiketoimintoihin, mikä puolestaan vaikuttaa Kemiran kykyyn saavuttaa kannattavuustavoitteensa. Hankintatoimen, toimittajien valinnan sekä sopimusten ja toimittajasuhteiden tehon hallinta voi vaikeuttaa Kemiran asiakaslupausten täyttämistä.

Kemira pyrkii jatkuvasti tunnistamaan, analysoimaan ja osallistamaan toimittajia toimitusten sekä lopputuotteiden ja palvelujen kilpailukykyisten hintojen varmistamiseksi. Yhteistyötä kehitetään tärkeimpien toimittajien kanssa uuden arvon löytämiseksi ja luomiseksi sekä riskien pienentämiseksi. Toimittajien suorituskykyä seurataan säännöllisesti osana toimittajien suorituskyvyn hallintaprosessia.

### **Osaamisen hallinta**

Kilpailukyvyyn ja kasvun varmistamiseksi sekä toimintojen tehostamiseksi on äärimmäisen tärkeää palkata ja pitää palveluksessa oikeanlaisia taitoja ja osaamista tarjoavia työntekijöitä (esim. tutkimus- ja tuotekehitys-, myynti-, asiakaspalvelu- ja markkinointiosajat). Kemira pyrkii jatkuvasti tunnistamaan suuria potentiaaleja ja

avainosaajia tulevaisuuden tarpeisiin. Palkitsemis-, koulutus- ja urakehitysohjelmien järjestelmällinen kehittäminen ja parantaminen auttaa Kemiraa varmistamaan osaavan henkilöstön saatavuuden tulevaisuudessakin.

Yksityiskohtainen selvitys Kemiran riskienhallinnan periaatteista ja organisoinnista on luettavissa yhtiön kotisivuilla osoitteessa [www.kemira.fi](http://www.kemira.fi). Selvitys rahoitusriskeistä on julkaistu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

## **KATSAUSKAUDEN JÄLKEISIÄ TAPAHTUMIA**

### **Nimitystoimikunnan ehdotukset varsinaiselle yhtiökokoukselle 2017**

Kemira Oyj:n nimitystoimikunta ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että yhtiön hallitukseen valitaan kuusi (aiemmin seitsemän) jäsentä ja että hallitukseen valitaan uudelleen sen nykyiset jäsenet Wolfgang Büchele, Kaisa Hietala, Timo Lappalainen, Jari Paasikivi ja Kerttu Tuomas. Nimitystoimikunta ehdottaa, että uutena jäsenenä hallitukseen valitaan Shirley Cunningham. Lisäksi nimitystoimikunta ehdottaa että hallituksen puheenjohtajana valitaan jatkamaan Jari Paasikivi ja varapuheenjohtajana Kerttu Tuomas. Kaikki valittavaksi ehdotetut henkilöt ovat antaneet suostumuksensa ehdokkuudelle. Winnie Fok ja Juha Laaksonen ovat ilmoittaneet nimitystoimikunnalle, etteivät he ole käytettävissä ehdokkaiksi jatkamaan Kemiran hallituksessa.

Shirley Cunningham on Executive Vice President & Chief Operating Officer, Ag Business & Enterprise Strategy yhtiössä CHS Inc., USA, sekä toimii yhtiön johtoryhmän jäsenenä. Hän on myös hallituksen jäsen seuraavissa yhtiöissä; Ardent Mills, LLC, Ventura Foods, LLC sekä TEMCO, LLC. Shirley Cunninghamilla on liiketoimintajohtamisen maisteritutkinto Washingtonin yliopistosta.

Nimitystoimikunta ehdottaa, että hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot pidetään ennallaan. Palkkiot olisivat näin ollen seuraavat: puheenjohtaja 80 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtaja ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja 49 000 euroa vuodessa ja muut jäsenet 39 000 euroa vuodessa. Kokouspalkkiot ovat kustakin hallituksen ja valiokuntien kokouksista seuraavat: Suomessa asuvat jäsenet 600 euroa, muualla Euroopassa asuvat jäsenet 1 200 euroa ja Euroopan ulkopuolella asuvat jäsenet 2 400 euroa. Matkustuskustannukset ehdotetaan korvattavaksi yhtiön matkustuspolitiikan mukaan.

Nimitystoimikunta ehdottaa lisäksi, että hallituksen vuosipalkkio maksetaan yhtiön osakkeiden ja rahaosuuden yhdistelmänä siten, että vuosipalkkiosta 40 % maksetaan yhtiön hallussa olevina tai mikäli tämä ei ole mahdollista markkinoilta hankittavina Kemiran osakkeina ja 60 % maksetaan rahana. Osakkeet luovutetaan hallituksen jäsenille ja tarvittaessa hankitaan markkinoilta suoraan hallituksen jäsenten lukuun kahden viikon kuluessa siitä, kun Kemiran osavuositiedot julkaistaan 1.1.-31.3.2017 on julkaistu. Kokouspalkkiot ehdotetaan maksettavaksi rahana.

Nimitystoimikunnassa ovat toimineet puheenjohtajana Oras Invest Oy:n hallituksen puheenjohtaja Pekka Paasikivi ja jäsenenä Solidium Oy:n toimitusjohtaja Kari Järvinen, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman varatoimitusjohtaja Reima Rytsölä ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen toimitusjohtaja Timo Ritakallio sekä Kemira Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Jari Paasikivi asiantuntijajäsenenä.

### **Tulipalo raaka-ainetoimittajan tehtaalla Porissa**

Huntsman Pigmentsin tehtaalla Porissa syttyi laaja tulipalo 30.1.2017. Kemiran laitokset sijaitsevat samalla teollisuusalueella, mutta tuotantoon ei kohdistunut tulipaloa eikä henkilövahinkoja tapahtunut. Huntsman Pigments on tärkeä raaka-ainetoimittaja Kemiran koagulanttituotannolle ja Huntsman Pigments ostaa Kemiralta kemikaaleja ja energiaa. Kemira tekee tarvittavia toimenpiteitä raaka-ainesaatavuuden korjaamiseksi. Huntsman Pigmentsin tehtaan kiinniolon kesto ja Kemiraan kohdistuva mahdollinen taloudellinen vaikutus on vielä epävarma.

### **OSINKO JA OSINKOPOLITIikka**

Kemira Oyj:n voitonjakokelpoiset varat 31.12.2016 olivat 822 049 454 euroa, josta tilikauden tuloksen osuus oli 215 781 981 euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia.

Kemira Oyj:n hallitus ehdottaa 24.3.2017 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että 31.12.2016 päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella maksetaan 0,53 euron osakekohtainen osinko eli yhteensä 81 miljoonaa euroa.

Kemiran osinkopolitiikan mukaisesti tavoitteena on jakaa vakaata ja kilpailukykyistä osinkoa.



## **KESKIPITKÄN JA PITKÄN AIKAVÄLIN TALOUDELLISET TAVOITTEET (ENNALLAAN) JA VUODEN 2017 NÄKYMÄT**

Kemira päivitti keskipitkän ja pitkän aikavälin taloudellisia tavoitteitaan 14.9.2016. Yhtiö tavoittelee parempaa kannattavuutta ja markkinoita nopeampaa liikevaihdon kasvua. Aiempi liikevaihdon tavoite oli 2,7 miljardia euroa ja operatiivisen käyttökateprosentin tavoite oli 15 %. Yhtiö on edennyt hyvin tavoitteita kohti öljy- ja kaasumarkkinoiden vuonna 2015 alkaneesta heikkenemisestä huolimatta.

Uusiksi tavoitteiksi on asetettu markkinoita nopeampi liikevaihdon kasvu ja operatiivinen käyttökateprosentti 14-16 %. Velkaantumisasettotavoitteena on alle 60 %.

Kannattavan kasvun keskeiset ajurit:

- Pulp & Paper: uusien kokonaisvaltaisen kemian hallinnan käsittävien sopimusten ja kasvavan valkaisu-kemikaalikapasiteetin tuoma markkinoita nopeampi kasvu sekä yritysostojen synergiaetujen hyödyntäminen
- Oil & Mining: kannattava kasvu uudemmilla sovellusalueilla, kuten kemiallisesti tehostettu öljyn talteenotto ja öljyhiekka-ala, sekä öljymarkkinoiden mahdollinen elpyminen
- Municipal & Industrial: kasvava liikevaihto edistykseen vedenkäsittelyyn liittyvistä ratkaisuista sekä nykyisen liiketoiminnan kasvu valikoivan maantieteellisen laajentumisen edesauttamana
- Konserninlaajuinen tehostamisohjelma BOOST.

Kemira on käynnistänyt BOOST-nimisen ohjelman, jonka tavoitteena on parantaa tehokkuutta entisestään. Vuotuisen säästövaikutuksen (run-rate) arvioidaan olevan 2-3 vuoden kuluttua 20-30 miljoonaa euroa. Ohjelmassa keskitytään erityisesti toimitusketjuprosessien optimointiin ja omaisuuserien tehokkaampaan käyttöön.

AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnan integrointi on edennyt odotettua paremmin, ja Kemira nosti syyskuussa tavoitettaan synergiaeduista 15 miljoonasta 20 miljoonaan euroon.

Kemiran tavoitteena on jatkaa kannattavaa kasvua myös valikoitujen yritysostojen kautta.

### **Vuoden 2017 näkymät**

Kemira odottaa operatiivisen käyttökateen kasvavan edellisvuodesta (2016: 302,5 miljoonaa euroa).

Helsingissä 7.2.2017

Kemira Oyj  
Hallitus

Kaikki tässä katsauksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä, ja todelliset tulokset voivat olla merkittävästikin erilaiset.

## **SIJOITTAJAKALENTERI 2017**

Osavuositarkastus, tammi-maaliskuu 2017	26.4.2017
Osavuositarkastus, tammi-kesäkuu 2017	21.7.2017
Osavuositarkastus, tammi-syyskuu 2017	25.10.2017

Varsinainen yhtiökokous pidetään 24.3.2017 klo 10.00 Marina Congress Centerissä Helsingissä.

Kemiran pääomamarkkinapäivä järjestetään Lontoossa 21.9.2017.

## **TIEDOTUSTILAISUUS JA PUHELINKONFERENSSI ANALYYTIKOILLE JA TOIMITTAJILLE**

Tulosjulkistustilaisuus analyytikoille, sijoittajille ja lehdistölle järjestetään 8.2.2017 klo 10.30 GLO Hotel Kluuvissa, Kluuvikatu 4, 2. krs, Helsinki. Tuloksen esittelevät toimitusjohtaja Jari Rosendal ja talousjohtaja Petri Castrén. Tilaisuus on englanninkielinen ja sen voi katsoa webcastina yhtiön internetsivuilla osoitteessa: [www.kemira.com/investors](http://www.kemira.com/investors). Esitysmateriaali ja tallenne webcastista ovat saatavilla yllämainituilla internetsivuilla. Suomeksi esitysmateriaali löytyy osoitteesta:

Voit osallistua Q&A-osioon puhelinkonferenssissa soittamalla noin 10 minuuttia ennen tilaisuuden alkua numeroon: 09 7479 0361. Konferenssitunnus: 2285978.

## KEMIRA-KONSERNI

### KONSERNIN TULOSLASKELMA

	10-12/2016	10-12/2015	2016	2015
<b>Milj. euroa</b>				
<b>Liikevaihto</b>	<b>596,5</b>	600,2	<b>2 363,3</b>	2 373,1
Liiketoiminnan muut tuotot	0,8	1,9	5,1	7,1
Liiketoiminnan kulut	-531,8	-544,4	-2 084,2	-2 116,4
<b>Käyttökate</b>	<b>65,5</b>	57,7	<b>284,2</b>	263,8
Poistot ja arvonalentumiset	-36,3	-39,9	-137,2	-131,2
<b>Liikevoitto</b>	<b>29,2</b>	17,8	<b>147,0</b>	132,6
Rahoituskulut, netto	-5,9	-5,8	-19,1	-30,8
Osuus osakkuusyritysten voitoista ja tappioista	0,0	0,0	0,1	0,3
<b>Voitto ennen veroja</b>	<b>23,3</b>	12,0	<b>128,0</b>	102,1
Tuloverot	-5,1	-7,6	-30,1	-24,9
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>18,2</b>	4,4	<b>97,9</b>	77,2
<b>Tilikauden tuloksen jakautuminen</b>				
Emoyhtiön omistajille	16,7	2,9	91,8	71,0
Määräysvallattomille omistajille	1,5	1,5	6,1	6,2
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>18,2</b>	4,4	<b>97,9</b>	77,2
Osakekohtainen tulos, laimentamaton ja laimennettu, euroa	0,11	0,02	0,60	0,47

### KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

	10-12/2016	10-12/2015	2016	2015
<b>Milj. euroa</b>				
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>18,2</b>	4,4	<b>97,9</b>	77,2
<b>Muut laajan tuloksen erät</b>				
<b>Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi</b>				
Myytävissä olevat rahoitusvarat	7,2	-21,0	-31,6	-21,0
Muuntoerot	12,5	12,2	11,3	26,2
Rahavirran suojaus	4,8	2,0	8,5	-2,5
<b>Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi</b>				
Etuspohjaisten järjestelyiden uudelleenarvostus	-11,0	35,9	-10,7	35,9
<b>Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen</b>	<b>13,5</b>	29,1	<b>-22,5</b>	38,6
<b>Tilikauden laaja tulos</b>	<b>31,7</b>	33,5	<b>75,4</b>	115,8
<b>Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:</b>				
Emoyhtiön omistajille	30,3	32,0	69,6	109,6
Määräysvallattomille omistajille	1,4	1,5	5,8	6,2
<b>Tilikauden laaja tulos</b>	<b>31,7</b>	33,5	<b>75,4</b>	115,8

## KONSERNIN TASE

	31.12.2016	31.12.2015
<b>Milj. euroa</b>		
<b>VARAT</b>		
<b>Pitkäaikaiset varat</b>		
Liikearvo	522,4	518,3
Muut aineettomat hyödykkeet	115,9	134,7
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	915,6	815,3
Osuudet osakkuusyhtiöissä	1,2	1,2
Myytavissä olevat rahoitusvarat	202,5	271,6
Laskennalliset verosaamiset	27,5	29,5
Muut pitkäaikaiset varat	4,4	5,8
Saamiset etuuspohjaisista järjestelyistä	32,1	48,9
<b>Pitkäaikaiset varat yhteensä</b>	<b>1 821,6</b>	<b>1 825,3</b>
<b>Lyhytaikaiset varat</b>		
Vaihto-omaisuus	216,9	207,0
Korolliset saamiset	0,2	0,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	386,1	389,8
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	22,7	21,4
Rahavarat	173,4	151,5
<b>Lyhytaikaiset varat yhteensä</b>	<b>799,3</b>	<b>769,9</b>
<b>Varat yhteensä</b>	<b>2 620,9</b>	<b>2 595,2</b>
<b>OMA PÄÄOMA JA VELAT</b>		
<b>Oma pääoma</b>		
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	1 170,0	1 180,3
Määräysvallattomien omistajien osuus	12,9	12,9
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<b>1 182,9</b>	<b>1 193,2</b>
<b>Pitkäaikaiset velat</b>		
Korolliset velat	649,5	670,9
Muut velat	21,4	21,4
Laskennalliset verovelat	63,2	55,9
Velat etuuspohjaisista järjestelyistä	79,8	77,3
Varaukset	26,5	28,1
<b>Pitkäaikaiset velat yhteensä</b>	<b>840,4</b>	<b>853,6</b>
<b>Lyhytaikaiset velat</b>		
Korolliset velat	157,9	122,7
Ostovelat ja muut velat	405,2	388,7
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	20,3	22,1
Varaukset	14,2	14,9
<b>Lyhytaikaiset velat yhteensä</b>	<b>597,6</b>	<b>548,4</b>
<b>Velat yhteensä</b>	<b>1 438,0</b>	<b>1 402,0</b>
<b>Oma pääoma ja velat yhteensä</b>	<b>2 620,9</b>	<b>2 595,2</b>

**LYHENNETTY KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA**

	10-12/2016	10-12/2015	2016	2015
<b>Milj. euroa</b>				
<b>Liiketoiminnan rahavirta</b>				
Tilikauden tulos	18,2	4,4	97,9	77,2
Oikaisut, yhteensä	49,6	58,7	186,6	189,1
Rahavirta ennen nettokäyttöpääoman muutosta	67,8	63,1	284,5	266,3
Nettokäyttöpääoman muutos	47,6	58,5	29,5	20,7
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	115,4	121,6	314,0	287,0
Rahoituskulut, netto ja saadut osingot	-11,5	-7,0	-20,2	-27,1
Maksetut välittömät verot	-1,5	-2,0	-23,2	-12,3
<b>Liiketoiminnan nettorahavirta</b>	<b>102,4</b>	<b>112,6</b>	<b>270,6</b>	<b>247,6</b>
<b>Investointien rahavirta</b>				
Tytäryritysten hankinnat ja liiketoimintakaupat, vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	0,1	-2,0	2,0	-123,4
Muut investoinnit	-89,4	-61,3	-212,6	-181,7
Luovutustulot	0,0	0,5	36,9	3,3
Pitkäaikaisten lainasaamisten vähennys (+) / lisäys (-)	0,3	0,0	0,9	0,4
<b>Investointien nettorahavirta</b>	<b>-89,0</b>	<b>-62,8</b>	<b>-172,8</b>	<b>-301,4</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>				
Pitkäaikaisten lainojen nostot (+)	0,0	0,0	50,0	250,0
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut (-)	-23,6	-13,3	-48,1	-86,0
Lyhytaikaisten lainojen nostot (+) / takaisinmaksut (-)	19,1	-12,1	6,8	9,9
Maksetut osingot	0,0	-0,1	-86,5	-86,6
Muut rahoituserät	0,0	0,2	0,0	0,1
<b>Rahoituksen nettorahavirta</b>	<b>-4,5</b>	<b>-25,3</b>	<b>-77,8</b>	<b>87,4</b>
<b>Rahavarojen nettovähennys (-) / -lisäys (+)</b>	<b>8,9</b>	<b>24,5</b>	<b>20,0</b>	<b>33,6</b>
Rahavarat tilikauden lopussa	173,4	151,5	173,4	151,5
Valuuttakurssivoitot (+) / -tappiot (-) rahavaroista	2,6	1,8	1,9	-1,2
Rahavarat tilikauden alussa	161,9	125,2	151,5	119,1
<b>Rahavarojen nettovähennys (-) / -lisäys (+)</b>	<b>8,9</b>	<b>24,5</b>	<b>20,0</b>	<b>33,6</b>

## LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

Milj. euroa	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma							Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma Yhteensä
	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Käyvän arvon ja muut rahastot	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muuntoerot	Omat osakkeet	Kertyneet voittovarot			
<b>Oma pääoma 1.1.2015</b>	221,8	257,9	117,4	196,3	-38,6	-22,1	418,0	1 150,7	12,6	1 163,3
<b>Tilikauden tulos</b>	-	-	-	-	-	-	71,0	71,0	6,2	77,2
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	-	-	-23,5	-	26,2	-	35,9	38,6	0,0	38,6
<b>Tilikauden laaja tulos</b>	-	-	-23,5	-	26,2	-	106,9	109,6	6,2	115,8
<b>Liiketoimet omistajien kanssa</b>										
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-80,6 <sup>1)</sup>	-80,6	-5,9	-86,5
Omien osakkeiden siirto hallitukselle	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	0,1
Osakeperusteinen palkitseminen	-	-	-	-	-	-	0,7	0,7	-	0,7
Siirrot omassa pääomassa	-	-	0,3	-	-	-	-0,3	0,0	-	0,0
Muut muutokset	-	-	-	-	-	-	-0,2	-0,2	-	-0,2
<b>Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä</b>	-	-	0,3	-	-	0,1	-80,4	-80,0	-5,9	-85,9
<b>Oma pääoma 31.12.2015</b>	221,8	257,9	94,2	196,3	-12,4	-22,0	444,5	1 180,3	12,9	1 193,2
<sup>1)</sup> Vuoden 2014 tuloksesta jaetun osingon yhteismäärä oli 80,6 milj. e (0,53 euroa osakkeelta). Yhtiökokous hyväksyi 0,53 euron osingon 23.3.2015. Osingon täsmäytyspäivä oli 25.3.2015 ja osinko maksettiin 1.4.2015.										
<b>Oma pääoma 1.1.2016</b>	221,8	257,9	94,2	196,3	-12,4	-22,0	444,5	1 180,3	12,9	1 193,2
<b>Tilikauden tulos</b>	-	-	-	-	-	-	91,8	91,8	6,1	97,9
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	-	-	-23,1	-	11,6	-	-10,7	-22,2	-0,3	-22,5
<b>Tilikauden laaja tulos</b>	-	-	-23,1	-	11,6	-	81,1	69,6	5,8	75,4
<b>Liiketoimet omistajien kanssa</b>										
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-80,7 <sup>2)</sup>	-80,7	-5,8	-86,5
Omien osakkeiden siirto osakepalkkiojärjestelmään kuuluville	-	-	-	-	-	1,9	-	1,9	-	1,9
Omien osakkeiden siirto hallitukselle	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	0,1
Osakeperusteinen palkitseminen	-	-	-	-	-	-	-1,2	-1,2	-	-1,2
Siirrot omassa pääomassa	-	-	1,1	-	-	-	-1,1	0,0	-	0,0
<b>Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä</b>	-	-	1,1	-	-	2,0	-83,0	-79,9	-5,8	-85,7
<b>Oma pääoma 31.12.2016</b>	221,8	257,9	72,2	196,3	-0,8	-20,0	442,6	1 170,0	12,9	1 182,9

<sup>2)</sup> Vuoden 2015 tuloksesta jaetun osingon yhteismäärä oli 80,7 milj. e (0,53 euroa osakkeelta). Yhtiökokous hyväksyi 0,53 euron osingon 21.3.2016. Osingon täsmäytyspäivä oli 23.3.2016 ja osinko maksettiin 6.4.2016.

Kemiran hallussa oli 31.12.2016 omia osakkeita yhteensä 2 975 327 kpl. Omien osakkeiden keskimääräinen hankintahinta oli 6,73 euroa ja osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä 1,9 %. Omien osakkeiden yhteenlaskettu kirjanpidollinen vasta-arvo on 4,2 milj. euroa.

Ylikurssirahasto on vuoden 2001 optio-ohjelman merkintöjen kautta karttunut, vanhan osakeyhtiölain (734/1978) mukainen rahasto, joka ei enää muutu. Käyvän arvon rahasto on käypään arvoon arvostettujen osakkeiden sekä suojauslaskennan kautta karttuva rahasto. Muut rahastot ovat paikallisten lainsäädäntöjen vaatimia. Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.



## TUNNUSLUVUT

Kemira esittää IFRS-raportoinnissa tiettyjä taloudellisia tunnuslukuja (vaihtoehtoiset tunnusluvut), jotka eivät ole IFRS-standardien mukaan määriteltyjä tunnuslukuja. Kemira uskoo näiden johdon seuraamien vaihtoehtoisten tunnuslukujen, kuten operatiivinen käyttökate ja operatiivinen liikevoitto, antavan hyödyllistä ja vertailukelpoista tietoa Kemiran operatiivisesta liiketoiminnan kehityksestä. Kemiran esittämiä vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei pidä tarkastella erillään vastaavista IFRS-tunnusluvuista ja niitä tulee lukea yhdessä lähinnä vastaavien IFRS-tunnuslukujen kanssa. Tunnuslukujen laskenta-kaavat ovat luettavissa tässä raportissa ja osoitteessa [www.kemira.fi](http://www.kemira.fi) > Sijoittajat > Taloustieto.

	2016	2016	2016	2016	2015	2015	2015	2015	2016	2015
	10-12	7-9	4-6	1-3	10-12	7-9	4-6	1-3	1-12	1-12
<b>Tuloslaskelma ja kannattavuus</b>										
Liikevaihto, milj. euroa	596,5	596,3	587,8	582,7	600,2	625,1	594,8	553,0	2 363,3	2 373,1
Operatiivinen käyttökate, milj. euroa	70,0	80,8	78,9	72,8	68,0	78,2	74,7	66,4	302,5	287,3
Operatiivinen käyttökate, %	11,7	13,6	13,4	12,5	11,3	12,5	12,6	12,0	12,8	12,1
Käyttökate, milj. euroa	65,5	78,3	69,3	71,1	57,7	74,8	66,1	65,2	284,2	263,8
Käyttökate, %	11,0	13,1	11,8	12,2	9,6	12,0	11,1	11,8	12,0	11,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa, milj. euroa	-4,5	-2,5	-9,6	-1,7	-10,3	-3,4	-8,6	-1,2	-18,3	-23,5
Operatiivinen liikevoitto, milj. euroa	36,1	46,5	46,6	40,9	33,1	46,1	44,8	39,1	170,1	163,1
Operatiivinen liikevoitto, %	6,1	7,8	7,9	7,0	5,5	7,4	7,5	7,1	7,2	6,9
Liikevoitto, milj. euroa	29,2	43,7	34,9	39,2	17,8	42,7	34,3	37,8	147,0	132,6
Liikevoitto, %	4,9	7,3	5,9	6,7	3,0	6,8	5,8	6,8	6,2	5,6
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa, milj. euroa	-6,9	-2,8	-11,7	-1,7	-15,3	-3,4	-10,5	-1,3	-23,1	-30,5
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	5,5	8,4	7,2	7,8	3,9	8,1	6,5	7,8	7,1	6,6
Sidottu pääoma, milj. euroa	1 718,2	1 711,5	1 709,6	1 697,8	1 659,5	1 601,6	1 534,0	1 466,2	1 718,2	1 659,5
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto, %	9,9	9,8	9,8	9,7	9,8	10,6	11,0	11,0	9,9	9,8
Sidotun pääoman tuotto (ROCE), %	8,6	7,9	7,9	7,9	8,0	10,0	10,5	9,3	8,6	8,0
<b>Rahavirta</b>										
Liiketoiminnan nettorahavirta, milj. euroa	102,4	85,0	57,0	26,2	112,6	80,9	11,7	42,4	270,6	247,6
Investoinnit, milj. euroa	89,3	48,5	43,3	29,5	63,3	55,5	159,3	27,0	210,6	305,1
Investoinnit ilman yritysostoja, milj. euroa	89,4	48,5	43,3	31,4	61,3	49,1	44,3	27,0	212,6	181,7
Investoinnit ilman yritysostoja / liikevaihto, %	15,0	8,1	7,4	5,4	10,2	7,9	7,4	4,9	9,0	7,7
Rahavirta investointien jälkeen, milj. euroa	13,4	36,9	49,8	-2,3	49,8	27,6	-147,2	16,0	97,8	-53,8
<b>Tase ja vakavaraisuus</b>										
Omavaraisuusaste, %	45,2	44,8	44,3	42,5	46,0	45,6	45,5	48,3	45,2	46,0
Velkaantuneisuus (gearing), %	53,6	57,8	61,5	60,0	53,8	59,5	61,5	48,6	53,6	53,8
Korolliset nettovelat, milj. euroa	634,0	665,7	689,9	644,1	642,1	689,9	711,4	561,8	634,0	642,1
<b>Henkilömäärä</b>										
Henkilöstö kauden lopussa	4 818	4 843	4 873	4 711	4 685	4 692	4 739	4 285	4 818	4 685
Henkilökunta keskimäärin	4 823	4 856	4 815	4 715	4 686	4 703	4 593	4 256	4 802	4 559
<b>Valuuttakurssit kauden lopussa</b>										
USD	1,054	1,116	1,110	1,139	1,089	1,120	1,119	1,076	1,054	1,089
CAD	1,419	1,469	1,438	1,474	1,512	1,503	1,384	1,374	1,419	1,512
SEK	9,553	9,621	9,424	9,225	9,190	9,408	9,215	9,290	9,553	9,190
CNY	7,320	7,446	7,376	7,351	7,061	7,121	6,937	6,671	7,320	7,061
BRL	3,431	3,621	3,590	4,117	4,312	4,481	3,470	3,496	3,431	4,312
<b>Osakekohtaiset tunnusluvut, euroa</b>										
Osakekohtainen tulos, laimentamaton ja laimennettu <sup>1)</sup>	0,11	0,16	0,17	0,16	0,02	0,17	0,12	0,16	0,60	0,47
Liiketoiminnan nettorahavirta/osake, <sup>1)</sup>	0,68	0,55	0,38	0,17	0,74	0,54	0,07	0,28	1,78	1,63
Oma pääoma / osake <sup>1)</sup>	7,68	7,48	7,30	6,96	7,76	7,55	7,51	7,51	7,68	7,76
<b>Osakemäärät (1 000)</b>										
Keskimääräinen osakemäärä, laimentamaton <sup>1)</sup>	152 367	152 367	152 363	152 160	152 062	152 062	152 062	152 051	152 314	152 059
Keskimääräinen osakemäärä, laimennettu <sup>1)</sup>	152 451	152 547	152 557	152 548	152 437	152 384	152 384	152 373	152 526	152 395
Osakemäärä kauden lopulla, laimentamaton <sup>1)</sup>	152 367	152 367	152 367	152 356	152 062	152 062	152 062	152 051	152 367	152 062
Osakemäärä kauden lopulla, laimennettu <sup>1)</sup>	152 619	152 518	152 561	152 550	152 544	152 384	152 384	152 373	152 619	152 544

<sup>1)</sup> Osakkeiden lukumäärä, joka ei sisällä konsernin omistamia osakkeita.

## TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

### Operatiivinen käyttökate

Liikevoitto + poistot + arvonalentumiset - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

### Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät <sup>1)</sup>

Uudelleenjärjestely- ja kustannussäästöohjelmat + transaktio- ja integraatiokulut yrityshankinnoissa + liiketoimintojen ja omaisuuden myynti + muut erät

### Operatiivinen liikevoitto

Liikevoitto - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

### Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %

$(\text{Voitto ennen veroja} + \text{korkokulut} + \text{muut rahoituskulut}) \times 100$   
 $(\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat})$  <sup>2)</sup>

### Operatiivinen sidotun pääoman tuotto (Operatiivinen ROCE), %

$\text{Operatiivinen liikevoitto} + \text{osuus osakkuusyritysten tuloksesta} \times 100$  <sup>3)</sup>  
Sidottu pääoma <sup>4) 5)</sup>

### Sidotun pääoman tuotto (ROCE), %

$\text{Liikevoitto} + \text{osuus osakkuusyritysten tuloksesta} \times 100$  <sup>3)</sup>  
Sidottu pääoma <sup>4) 5)</sup>

### Nettokäyttöpääoma

Vaihto-omaisuus + myyntisaamiset + muut saamiset, poislukien johdannais-saamiset, jaksotetut korkotuotot ja muut rahoituserät - ostovelat - muut velat, poislukien johdannaisvelat, jaksotetut korkokulut ja muut rahoituserät

### Rahavirta investointien jälkeen

Liiketoiminnan nettorahavirta + investointien nettorahavirta

### Omavaraisuusaste, %

$\text{Oma pääoma} \times 100$   
Taseen loppusumma - saadut ennakot

### Velkaantuneisuus (gearing), %

$\text{Korolliset nettovelat} \times 100$   
Oma pääoma

### Korolliset nettovelat

Korolliset velat - rahavarat

### Osakekohtainen tulos (EPS)

Emoyhtiön omistajien osuus tilikauden voitosta  
Keskimääräinen osakemäärä

### Liiketoiminnan nettorahavirta / osake, euroa

Liiketoiminnasta kertynyt nettorahavirta  
Keskimääräinen osakemäärä

### Oma pääoma / osake

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma kauden lopussa  
Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa

<sup>1)</sup> Taloudelliset tunnusluvut, jotka eivät ole IFRS-standardien mukaan määriteltyjä tunnuslukuja voivat sisältää tuottoja ja kuluja, jotka vaikuttavat Kemiran taloudellisen raportoinnin vertailukelpoisuuteen. Yleensä nämä vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ovat uudelleenjärjestely- ja kustannussäästöohjelmat, transaktio- ja integraatiokulut yrityshankinnoissa sekä liiketoimintojen ja omaisuuden myynti.

<sup>2)</sup> Keskimäärin

<sup>3)</sup> Liikevoitto ja osuus osakkuusyritysten tuloksesta ovat 12 kuukauden liukuva keskiarvo katsauskauden lopussa.

<sup>4)</sup> 12 kuukauden liukuva keskiarvo

<sup>5)</sup> Sidottu pääoma = aineelliset hyödykkeet + aineettomat hyödykkeet + nettokäyttöpääoma + osuudet osakkuusyrityksissä

## TUNNUSLUKUJEN TÄSMÄYTYS IFRS-LUKUIHIN

	2016	2016	2016	2016	2015	2015	2015	2015	2016	2015
	10-12	7-9	4-6	1-3	10-12	7-9	4-6	1-3	1-12	1-12
Milj. euroa										
<b>VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT KÄYTTÖKATTEESSA JA LIIKEVOITTOSSA</b>										
<b>Operatiivinen käyttökate</b>	<b>70,0</b>	80,8	78,9	72,8	68,0	78,2	74,7	66,4	<b>302,5</b>	287,3
Uudelleenjärjestely- ja kustannussäästöohjelmat	-1,1	-0,4	-4,3	0,0	-3,4	-1,6	-0,7	0,0	-5,8	-5,7
Transaktio- ja integraatiokulut yrityshankinnoissa	-1,2	-0,5	-1,9	-1,4	-4,0	-1,1	-6,9	-1,0	-5,0	-13,0
Liiketoimintojen ja omaisuuden myynti	0,0	0,2	0,0	0,3	-1,5	-0,2	-0,2	0,1	0,5	-1,8
Muut erät	-2,2	-1,8	-3,4	-0,6	-1,4	-0,5	-0,8	-0,3	-8,0	-3,0
<b>Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä</b>	<b>-4,5</b>	-2,5	-9,6	-1,7	-10,3	-3,4	-8,6	-1,2	<b>-18,3</b>	-23,5
<b>Käyttökate</b>	<b>65,5</b>	78,3	69,3	71,1	57,7	74,8	66,1	65,2	<b>284,2</b>	263,8
<b>Operatiivinen liikevoitto</b>	<b>36,1</b>	46,5	46,6	40,9	33,1	46,1	44,8	39,1	<b>170,1</b>	163,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa	-4,5	-2,5	-9,6	-1,7	-10,3	-3,4	-8,6	-1,2	-18,3	-23,5
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät poistoissa ja arvonalentumisissa	-2,4	-0,3	-2,1	0,0	-5,0	0,0	-1,9	-0,1	-4,8	-7,0
<b>Liikevoitto</b>	<b>29,2</b>	43,7	34,9	39,2	17,8	42,7	34,3	37,8	<b>147,0</b>	132,6
<b>SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTO JA OPERATIIVINEN SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTO</b>										
Operatiivinen liikevoitto	36,1	46,5	46,6	40,9	33,1	46,1	44,8	39,1	170,1	163,1
Liikevoitto	29,2	43,7	34,9	39,2	17,8	42,7	34,3	37,8	147,0	132,6
Osuus osakkuusyritysten voitoista ja tappioista	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,3
Sidottu pääoma	<b>1 718,2</b>	1 711,5	1 709,6	1 697,8	1 659,5	1 601,6	1 534,0	1 466,2	<b>1 718,2</b>	1 659,5
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto, %	<b>9,9</b>	9,8	9,8	9,7	9,8	10,6	11,0	11,0	<b>9,9</b>	9,8
Sidotun pääoman tuotto (ROCE), %	<b>8,6</b>	7,9	7,9	7,9	8,0	10,0	10,5	9,3	<b>8,6</b>	8,0
<b>NETTOKÄYTTÖPÄÄOMA</b>										
Vaihto-omaisuus	<b>216,9</b>	214,0	214,0	215,4	207,0	226,1	236,0	220,0	<b>216,9</b>	207,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset	<b>386,1</b>	398,9	404,9	404,6	389,8	399,8	404,8	365,4	<b>386,1</b>	389,8
Poislukien rahoituserät muissa saamisissa	-16,8	-15,3	-19,3	-26,0	-13,1	-12,5	-7,9	-10,0	-16,8	-13,1
Ostovelat ja muut velat	<b>405,2</b>	377,5	359,1	462,3	388,7	365,8	354,0	348,8	<b>405,2</b>	388,7
Poislukien rahoituserät muissa veloissa	-13,6	-16,7	-20,4	-119,1	-22,8	-23,3	-16,7	-22,5	-13,6	-22,8
<b>Nettokäyttöpääoma</b>	<b>194,6</b>	236,8	260,9	250,8	217,8	270,9	295,6	249,1	<b>194,6</b>	217,8
<b>KOROLLISET NETTOVELAT</b>										
Pitkäaikaiset korolliset velat	<b>649,5</b>	656,8	676,8	666,6	670,9	680,3	692,4	462,4	<b>649,5</b>	670,9
Lyhytaikaiset korolliset velat	<b>157,9</b>	170,7	167,4	133,7	122,7	134,8	128,3	224,9	<b>157,9</b>	122,7
<b>Korolliset velat</b>	<b>807,4</b>	827,5	844,2	800,3	793,6	815,1	820,7	687,3	<b>807,4</b>	793,6
Rahavarat	<b>173,4</b>	161,9	154,3	156,2	151,5	125,2	109,3	125,5	<b>173,4</b>	151,5
<b>Korolliset nettovelat</b>	<b>634,0</b>	665,6	689,9	644,1	642,1	689,9	711,4	561,8	<b>634,0</b>	642,1

## VUOSINELJÄNNESTIEDOT

	2016 10-12	2016 7-9	2016 4-6	2016 1-3	2015 10-12	2015 7-9	2015 4-6	2015 1-3	2016 1-12	2015 1-12
<b>Milj. euroa</b>										
<b>Liikevaihto</b>										
Pulp & Paper	368,6	365,2	361,1	362,4	372,3	379,1	351,3	314,6	1 457,3	1 417,3
Oil & Mining	81,7	79,6	72,7	75,5	76,4	90,1	89,7	93,9	309,5	350,1
Municipal & Industrial	146,2	151,5	154,0	144,8	151,5	155,9	153,8	144,5	596,5	605,7
<b>Yhteensä</b>	<b>596,5</b>	<b>596,3</b>	<b>587,8</b>	<b>582,7</b>	<b>600,2</b>	<b>625,1</b>	<b>594,8</b>	<b>553,0</b>	<b>2 363,3</b>	<b>2 373,1</b>
<b>Operatiivinen käyttökate</b>										
Pulp & Paper	46,3	51,8	49,3	47,9	46,9	46,7	41,3	36,1	195,3	171,0
Oil & Mining	3,2	4,2	4,5	6,5	3,6	7,4	11,4	11,1	18,4	33,5
Municipal & Industrial	20,5	24,8	25,1	18,4	17,5	24,1	22,0	19,2	88,8	82,8
<b>Yhteensä</b>	<b>70,0</b>	<b>80,8</b>	<b>78,9</b>	<b>72,8</b>	<b>68,0</b>	<b>78,2</b>	<b>74,7</b>	<b>66,4</b>	<b>302,5</b>	<b>287,3</b>
<b>Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa</b>										
Pulp & Paper	-1,9	-1,3	-3,1	-1,2	-4,1	-1,8	-6,9	-1,1	-7,5	-13,9
Oil & Mining	-0,9	-0,6	-4,9	-0,4	-0,3	-0,4	-1,9	-0,1	-6,8	-2,7
Municipal & Industrial	-1,7	-0,6	-1,6	-0,1	-5,9	-1,2	0,2	0,0	-4,0	-6,9
<b>Yhteensä</b>	<b>-4,5</b>	<b>-2,5</b>	<b>-9,6</b>	<b>-1,7</b>	<b>-10,3</b>	<b>-3,4</b>	<b>-8,6</b>	<b>-1,2</b>	<b>-18,3</b>	<b>-23,5</b>
<b>Käyttökate</b>										
Pulp & Paper	44,4	50,5	46,2	46,7	42,8	44,9	34,4	35,0	187,8	157,1
Oil & Mining	2,3	3,6	-0,4	6,1	3,3	7,0	9,5	11,0	11,6	30,8
Municipal & Industrial	18,8	24,2	23,5	18,3	11,6	22,9	22,2	19,2	84,8	75,9
<b>Yhteensä</b>	<b>65,5</b>	<b>78,3</b>	<b>69,3</b>	<b>71,1</b>	<b>57,7</b>	<b>74,8</b>	<b>66,1</b>	<b>65,2</b>	<b>284,2</b>	<b>263,8</b>
<b>Operatiivinen liikevoitto</b>										
Pulp & Paper	24,5	30,0	28,9	28,2	25,9	27,0	23,2	20,7	111,6	96,8
Oil & Mining	-1,9	-1,6	-1,1	0,8	-2,4	1,7	6,0	5,8	-3,8	11,1
Municipal & Industrial	13,5	18,1	18,8	11,9	9,6	17,4	15,6	12,6	62,3	55,2
<b>Yhteensä</b>	<b>36,1</b>	<b>46,5</b>	<b>46,6</b>	<b>40,9</b>	<b>33,1</b>	<b>46,1</b>	<b>44,8</b>	<b>39,1</b>	<b>170,1</b>	<b>163,1</b>
<b>Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa</b>										
Pulp & Paper	-4,2	-1,5	-3,1	-1,2	-4,3	-1,8	-7,0	-1,1	-10,0	-14,2
Oil & Mining	-0,9	-0,7	-6,3	-0,4	-4,1	-0,4	-3,6	-0,1	-8,3	-8,2
Municipal & Industrial	-1,8	-0,6	-2,3	-0,1	-6,9	-1,2	0,1	-0,1	-4,8	-8,1
<b>Yhteensä</b>	<b>-6,9</b>	<b>-2,8</b>	<b>-11,7</b>	<b>-1,7</b>	<b>-15,3</b>	<b>-3,4</b>	<b>-10,5</b>	<b>-1,3</b>	<b>-23,1</b>	<b>-30,5</b>
<b>Liikevoitto</b>										
Pulp & Paper	20,3	28,5	25,8	27,0	21,6	25,2	16,2	19,6	101,6	82,6
Oil & Mining	-2,8	-2,3	-7,4	0,4	-6,5	1,3	2,4	5,7	-12,1	2,9
Municipal & Industrial	11,7	17,5	16,5	11,8	2,7	16,2	15,7	12,5	57,5	47,1
<b>Yhteensä</b>	<b>29,2</b>	<b>43,7</b>	<b>34,9</b>	<b>39,2</b>	<b>17,8</b>	<b>42,7</b>	<b>34,3</b>	<b>37,8</b>	<b>147,0</b>	<b>132,6</b>

## AINEELLISTEN KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET

	2016	2015
<b>Milj. euroa</b>		
<b>Kirjanpitoarvo kauden alussa</b>	<b>815,3</b>	706,2
Tytäryritysten hankinnat ja liiketoimintakaupat	0,0	22,6
Lisäykset	198,3	166,0
Vähennykset	-1,2	-0,8
Poistot ja arvonalentumiset	-106,9	-100,9
Valuuttakurssierot ja muut muutokset	10,1	22,2
<b>Kirjanpitoarvo kauden lopussa</b>	<b>915,6</b>	815,3

## LIKEARVON JA MUIDEN AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET

	2016	2015
<b>Milj. euroa</b>		
<b>Kirjanpitoarvo kauden alussa</b>	<b>653,0</b>	561,9
Tytäryritysten hankinnat ja liiketoimintakaupat	-4,0	96,8
Lisäykset	14,3	11,4
Vähennykset	-	-
Poistot ja arvonalentumiset	-30,3	-30,3
Valuuttakurssierot ja muut muutokset	5,3	13,2
<b>Kirjanpitoarvo kauden lopussa</b>	<b>638,3</b>	653,0

## LIIKETOIMINTOJEN YHDISTÄMINEN

### 2015: AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoimintojen hankinta

Kemira sai AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoimintojen oston päätökseen 4.5.2015. Yrityskaupan seurauksena Kemiralle siirtyi kuusi AkzoNobelin paperikemikaalien tuotantolaitosta ja noin 350 työntekijää. Kemiralle siirtyneet tuotantolaitokset sijaitsevat Etelä-Koreassa, Thaimaassa, Indonesiassa, Australiassa, Espanjassa ja Italiassa. Yrityskauppa vahvistaa Kemiran markkina-asemaa erityisesti Aasian ja Tyynenmeren alueella. Se mahdollistaa myös maailmanlaajuisen tuotantolaitosverkoston tehostamisen.

Kauppahinta 127,1 milj. euroa on maksettu kokonaan käteisellä, eikä siihen ei liity ehdollista lisäkaupphintaa. Kemira sai 100 prosentin osuuden hankitusta liiketoiminnasta ja ostettu liiketoiminta on yhdistetty Pulp & Paper -segmenttiin. Hankinnasta aiheutuva liikearvo on 21,3 milj. euroa, joka aiheutuu pääosin odotettavissa olevista synergiahyödyistä liiketoimintojen yhdistymisestä.

Hankintaan liittyvien IFRS 3-standardin mukaisten laskelmien perusteella 62,0 milj. euroa kohdistettiin aineettomiin hyödykkeisiin sisällyville asiakassuhteille, kilpailukieltosopimuksille, patenteille ja teknologialle. Hankitut aineettomat hyödykkeet poistetaan keskimäärin kuudessa vuodessa.

Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenveto AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnoista maksetusta vastikkeesta ja hankinta-ajankohtana kirjatusta varoista ja vastattavaksi otetuista veloista:

#### Milj. euroa

<b>Luovutettu vastike, rahavarat, yhteensä</b>	127,1
<b>Hankinnan seurauksena kirjatut varat ja velat</b>	
Aineettomat hyödykkeet	62,0
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	21,9
Vaihto-omaisuus	14,8
Myyntisaamiset	8,1
Muut saamiset	3,5
Rahavarat	13,6
Laskennalliset verovelat	-3,9
Varaukset, ostovelat ja muut velat	-14,2
<b>Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo</b>	105,8
Liikearvo	21,3
<b>Yhteensä</b>	127,1

Hankintaan liittyvät menot 7,7 milj. euroa sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin vuoden 2015 konsernituloslaskelmassa.

AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoimintojen liikevaihto, joka sisältyy vuoden 2015 konsernin tuloslaskelmaan 4.5.2015 lähtien, oli 146 milj. euroa. Käyttökate se kerrytti kyseiseltä ajalta 13 milj. euroa.

Jos AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnot olisi yhdistetty 1.1.2015 alkaen, vuoden 2015 konsernituloslaskelman mukainen pro forma -liikevaihto olisi 219 milj. euroa ja pro forma -käyttökate 19 milj. euroa. Pro forma -luvut on annettu ainoastaan vertailtavuuden vuoksi. Ne eivät välttämättä kuvasta todellista tulosta, eivätkä ne siten ilmaise myöskään tulevaisuuden liiketoiminnan tulosta, joka on aiheutunut liiketoimintojen yhdistämisestä.

### 2015: Soto Industries LLC:n ja Polymer Services LLC:n hankinnat

Kemira ilmoitti 2.9.2015, että se on hankkinut yksityisomisteisen Soto Industries LLC:n määrätyt toiminnot. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Charlottessa, Pohjois-Carolinassa. Soto on erikoistunut massa- ja paperiteollisuudelle tarjottaviin saostumanestotuotteisiin, vaahdonestoaineisiin ja selkeytyksen apuaineisiin. Hankinta on yhdistetty Pulp & Paper -segmenttiin.

Kemira solmi 8.12.2015 kaupan yksityisomisteisen Polymer Services, LLC:n määrätyistä toiminnoista. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Plainvillessä, Kansasissa. Polymer Services, LLC on erikoistunut öljyn tehostetussa talteenotossa käytettävien polymeerigeelien kenttäsovellukseen. Hankinta on yhdistetty Oil & Mining -segmenttiin.

## JOHDANNAISINSTRUMENTIT

Milj. euroa	31.12.2016		31.12.2015	
	Nimellisarvo	Käypä arvo	Nimellisarvo	Käypä arvo
<b>Valuuttajohdannaiset</b>				
Valuuttatermiinisopimukset	260,9	-1,3	402,3	3,1
<b>Korkojohdannaiset</b>				
Koronvaihtosopimukset	304,8	1,2	348,8	1,6
joista rahavirran suojaukseen	204,8	-2,2	248,8	-1,7
joista käyvän arvon suojaukseen	100,0	3,4	100,0	3,3
<b>Muut johdannaiset</b>				
	GWh	Käypä arvo	GWh	Käypä arvo
Ostetut sähköjohdannaiset	1 971,5	3,0	1 455,7	-10,5
joista rahavirran suojaukseen	1 971,5	3,0	1 455,7	-10,5

Sopimusten käypä arvo perustuu raportointipäivän markkinahintaan niiltä osin kuin sopimukset ovat julkisen kaupankäynnin kohteena. Muut sopimukset on arvostettu niistä aiheutuvien kassavirtojen nykyarvoon.

## RAHOITUSVAROJEN KÄYVÄT ARVOT

Milj. euroa	31.12.2016				31.12.2015			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä netto	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä netto
<b>Hierarkia</b>								
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-	-	202,5	202,5	-	-	271,6	271,6
Muut pitkäaikaiset varat	-	4,4	-	4,4	-	5,8	-	5,8
Valuuttajohdannaiset	-	2,8	-	2,8	-	5,2	-	5,2
Korkojohdannaiset, suojauskanta	-	3,4	-	3,4	-	3,3	-	3,3
Muut johdannaiset	-	3,8	-	3,8	-	-	-	-
Muut saamiset	-	0,2	-	0,2	-	0,2	-	0,2
Myyntisaamiset	-	291,1	-	291,1	-	295,4	-	295,4
<b>Yhteensä</b>	-	305,7	202,5	508,2	-	309,9	271,6	581,5

Taso 1: Käypä arvo määräytyy markkinoilla saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Käypä arvo määritetään arvostusmenetelmien avulla. Käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on todettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on todettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti määritettävissä.

Taso 3: Käypä arvo määritetään käyttäen arvostusmenetelmiä, joissa käytettävillä tekijöillä on merkittävä vaikutus kirjattuun käypään arvoon, ja nämä tekijät eivät perustu todettavissa oleviin markkinatietoihin. Taso 3 sisältää pääosin Pohjolan Voima -konsemin osakkeita.

### Taso 3 täsmäytyslaskelma

	Yhteensä netto	Yhteensä netto
	31.12.2016	31.12.2015
<b>Instrumentti</b>		
Tasearvo kauden alussa	271,6	293,7
Vaikutus laajaan tulokseen	-39,5	-26,3
Lisäykset	0,0	4,2
Vähennykset	-29,6	0,0
<b>Tasearvo kauden lopussa</b>	<b>202,5</b>	<b>271,6</b>

## RAHOITUSVELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

Milj. euroa	31.12.2016				31.12.2015			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä netto	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä netto
<b>Hierarkia</b>								
Pitkäaikaiset lainat	-	673,5	-	673,5	-	695,1	-	695,1
Pitkäaikaisen lainojen lyhennykset	-	65,7	-	65,7	-	38,1	-	38,1
Pitkäaikaiset muut velat	-	21,4	-	21,4	-	21,4	-	21,4
Rahoitusleasingvelat	-	0,5	-	0,5	-	1,2	-	1,2
Lyhytaikaiset lainat rahoituslaitoksilta	-	98,7	-	98,7	-	88,6	-	88,6
Muut velat	-	33,6	-	33,6	-	33,6	-	33,6
Valuuttajohdannaiset	-	4,1	-	4,1	-	2,1	-	2,1
Korkojohdannaiset, suojauslaskenta	-	2,2	-	2,2	-	1,7	-	1,7
Muut johdannaiset	-	0,8	-	0,8	-	10,5	-	10,5
Ostovelat	-	159,6	-	159,6	-	162,4	-	162,4
<b>Yhteensä</b>	-	1 060,1	-	1 060,1	-	1 054,7	-	1 054,7

## VASTUUSITOUMUKSET

	31.12.2016	31.12.2015
<b>Milj. euroa</b>		
<b>Annetut pantit</b>		
Omien sitoumusten puolesta	5,9	6,1
<b>Takaukset</b>		
Omien sitoumusten puolesta	54,4	52,9
Muiden puolesta	3,1	3,0
<b>Käyttöleasingvastuut</b>		
Vuoden sisällä erääntyvät	39,7	37,5
Yli vuoden päästä erääntyvät	171,5	184,7
<b>Muut vastuut</b>		
Omien sitoumusten puolesta	1,1	1,1
Osakkuusyritysten puolesta	0,4	0,6

### Merkittävimmät taseen ulkopuoliset investointisitoumukset

Merkittävimmät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaa koskevat sopimuksiin perustuvat sitoumukset 31.12.2016 olivat noin 48 miljoonaa euroa liittyen tehdasinvestointeihin.



## OIKEUDENKÄYNNIT

Kemira Oyj vastaanotti 19.8.2009 haasteen, jossa Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA haki vahingonkorvauksia kuudelta vetyperoksidituottajalta Kemira mukaan lukien, vetyperoksidiliiketoimintaan liittyneistä kilpailulainsäädännön rikkomuksista. Kanteessaan Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA hakee Dortmundin alueelliselta tuomioistuimelta Saksassa päätöstä, jolla se saisi lyhentämättömän ja täydellisen version Euroopan komission 3.5.2006 päivätyistä päätöksistä sekä vaatii, että vastaajat, Kemira mukaan lukien, veloitetaan päätöksen nojalla yhteisvastuullisesti maksamaan vahingonkorvauksia korkoineen.

Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA ilmoitti erittelevänsä vahingonkorvausten määrän myöhemmässä vaiheessa saatuaan ensin täydellisen version Euroopan komission päätöksestä. Suuntaa antavana osoituksena vahingonkorvausten määrästä Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA esitti kanteessaan alustavan laskelman ylihinnasta, jonka Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA:lle kanteensa siirtäneiden ja myyneiden osapuolten väitetiin maksaneen vastaajille kilpailusääntöjen rikkomisen seurauksena. Alkuperäisessä haasteessa väitetyt ylihinnan määrän 31.12.2008 mennessä kertyneiden korkojen kanssa todettiin olevan 641,3 miljoonaa euroa.

Sen jälkeen Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA toimitti vastaajien asianajajille 14.4.2011 päivätyyn oikeudelle osoitetun kirjelmän ja asiantuntijalausannon. Sanotussa kirjelmässä vähimmäisvahingoksi 31.12.2010 mennessä kertyneiden korkojen kanssa, perustuen kyseiseen asiantuntijalausuntoon, todettiin 475,6 miljoonaa euroa. Kirjelmässä on edelleen todettu, että asiantuntijan vahingonkorvausanalyysi ei sisällä menetettyä voittoa.

Oikeuskäsittely on vireillä Dortmundin alueellisessa tuomioistuimessa Saksassa. Se päätti 29.4.2013 tekemällään päätöksellä keskeyttää käsittelyn ja pyysi toimivallasta Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua, joka on annettu 21.5.2015. Sen jälkeen Dortmundin alueellisen tuomioistuimen pyynnöstä osapuolet ovat jättäneet kirjelmänsä oikeudenkäynnin hyväksyttävyydestä. Tuomioistuimen kyseistä pyyntöä koskevassa kirjelmässään Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA on myös luopunut hakemuksestaan saada päätös, jolla se saisi lyhentämättömän ja täydellisen version Euroopan komission 3.5.2006 päivätyistä päätöksistä, ja vaatinut Kemiralta ja kolmelta muulta vastaajalta yhteisvastuullisesti vahingonkorvauksena tuomioistuimen harkinnan mukautuvaa määrää, mutta vähintään 196,2 miljoonaa euroa vaatiin lisäksi korkoja 24.8.2009 lukien laskettuna korkokannalla, joka kulloinkin ylittää 5 prosentilla peruskoron, ja muita korkoja 97,6 miljoonalla eurolla. Kemira vastustaa Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA:n kannetta.

Kemira Oyj on lisäksi saanut 28.4.2011 Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA:n Helsingin kärjäoikeuteen jättämän haasteen, jolla Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA haki Kemira Oyj:ltä korvauksia vetyperoksidiliiketoimintaan liittyneistä kilpailulainsäädännön rikkomuksista vaatiin enimmillään 78,0 miljoonaa euroa sekä lisäksi viivästyskorkoa 10.11.2008 lukien ja oikeudenkäyntikuluja viivästyskorkoineen. Viitatu kilpailulainsäädännön rikkomukset ovat samat, joiden johdosta CDC on nostanut kanteen Dortmundissa Saksassa. Kärjäoikeus antoi asiassa 4.7.2013 välituomion, johon ei erikseen saanut hakea muutosta. Välituomiossa kärjäoikeus katsoi olevansa toimivaltainen käsittelemään asian ja että vaatimukset eivät ole vanhentuneet ainakaan kokonaan. 19.5.2014 Kemira ilmoitti, että se on allekirjoittanut Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA:n ja CDC Holding SA:n kanssa (yhdessä "CDC") sopimuksen tämän Helsingissä vireillä olleen oikeudenkäynnin sopimisesta. Sovinnon perusteella CDC veti pois vahingonkorvausvaateensa ja Kemira maksoi CDC:lle 18,5 miljoonan euron korvauksen ja korvasi CDC:n oikeudenkäyntikuluja. Sovinto sisältää myös merkittäviä vastuunrajoituksia Kemiralle koskien CDC-yhtiöiden nostamia vireillä olevia oikeudenkäyntejä Dortmundissa, Saksassa (mainittua edellä) ja Amsterdamissa, Hollannissa (mainittu alla).

Kemira Oyj:n tytäryhtiö Kemira Chemicals Oy (aiemmin Finnish Chemicals Oy) on 9.6.2011 vastaanottanut asiakirjat, joiden mukaan CDC Project 13 SA haki Amsterdamin alioikeudessa vahingonkorvauksia neljältä yhtiöltä Kemira mukaan lukien natriumkloraattiliiketoimintaan liittyneistä kilpailulainsäädännön rikkomuksista. Euroopan komissio määräsi kesäkuussa 2008 Finnish Chemicals Oy:lle 10,15 miljoonan euron sakon natriumkloraattiliiketoimintaan liittyneistä kilpailulainsäädännön rikkomuksista vuosina 1994-2000. Kemira Oyj osti Finnish Chemicals Oy:n vuonna 2005. Amsterdamin alioikeus antoi 4.6.2014 asiassa päätöksen, jossa se katsoi olevansa toimivaltainen. Kemira valitti kyseisestä toimivaltaa koskevasta päätöksestä Amsterdamin valitustuomioistuimeen, jonka 21.7.2015 antaman päätöksen mukaan Amsterdamin alioikeus on toimivaltainen. Asian käsittely jatkuu Amsterdamin alioikeudessa, jossa ainoa vastaaja on Kemira muiden vastaajien sovitua kanteen CDC Project 13 SA:n kanssa. CDC Project 13 SA:n 2.12.2015 Amsterdamin alioikeudelle jättämässä kirjelmässä CDC Project 13 SA vaatii Kemiralta vahingonkorvauksena ja korkona laskettuna 2.12.2015 asti 61,1 miljoonaa euroa, josta CDC Project 13 SA pyytää oikeutta vähentämään muiden aikaisempien vastaajien osuuden muista kuin heidän suorista myynneistään, ja näin määrättyville summalle lakimääräistä korkoa 2.12.2015 alkaen. Kemira vastustaa CDC Project 13 SA:n kannetta.

Kuten yllä on mainittu Kemiran Helsingin oikeudenkäyntiä koskeva sovinto CDC:n kanssa sisältää myös merkittäviä vastuunrajoituksia Kemiralle koskien CDC-yhtiöiden nostamia vireillä olevia oikeudenkäyntejä Dortmundissa, Saksassa ja Amsterdamissa, Hollannissa. Kyseisistä vastuunrajoituksista huolimatta Kemira ei tällä hetkellä pysty arvioimaan kyseisten kanteiden käsittelyn kestoa tai todennäköistä lopputulosta. Käsittelyjen lopputuloksesta ei voi olla varmuutta, ja Kemiralle epäsuotuisilla päätöksillä voi olla olennaisen haitallinen vaikutus Kemiran liiketoimintaan, taloudelliseen asemaan ja liiketoiminnan tulokseen. Laajaan kansainväliseen liiketoimintaansa liittyen konserni on kyseisten haasteiden lisäksi osallisena useissa oikeuskäsittelyissä ja se ei odota näiden muiden haasteiden heikentävän merkittävästi konsernin tulosta tai taloudellista asemaa.

## LÄHIPIIRI

Lähipiirin kanssa tehdyissä liiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

## LAATIMISPERIAATTEET

Tilintarkastettu tilinpäätöstiedote on laadittu IAS 34 'Osavuosikatsaukset' standardin mukaisesti käyttäen samoja laatimisperiaatteita kuin vuositilinpäätöksessä. Tilinpäätöstiedotetta tulee lukea yhdessä vuositilinpäätöksen 2015 kanssa.

Kaikki tilinpäätöstiedotteen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

## KRIITTISET TILINPÄÄTÖSARVIOT JA HARKINNAT

Tilinpäätöstiedotteen laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa ja raportoitavien varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet tulokset voivat poiketa näistä arvioista.